Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 18 | Łódź, Sroda, 21 stycznia 1931 r. | נייטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ג' שבט תרצ"א | № 18

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אפגעשאפט די צארישע בעגרענצונגען

שטורמישע זיצונג פון דער יורידישער קאָמיסיע ביים בעהאנדלען דעם פארשלאג וועגען בריסק

וואַרשא, 20 טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט). די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט פון סיים איז היינט געווען געווענדעט אויף דער יורידישער קאָמיסיע, אויף וועלכער ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער פאָרשלאַג וועגען בריסק, וואָס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אין סיים דעם 10. דעצעמבער דורך דעם ענדעקישען קלוב. דער פאָרשלאַג האָט געהאַט פאָלגענדען אינהאַלט.

„די רעגירונג ווערט אויפגעפאָדערט, אַז זי זאָל צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר מיסברויכען מיט דער מאַכט, די פאַרשטעהער פון דער אַדמיניסטראַציע, פּראָקוראַטור און געריכטס־וועזען, ווי אויך די אָפיצירען און אונטער־אָפיצירען, וועלכע האָבען אַנטיילגענומען אין אַרעסטירען און איינזעצען אין מיליטער־תּפיסות און פייניגען די געוועזענע אַרעסטירטע געוו. דעפּוטאַטען.

די דרינגליכקייט פון פאָרשלאַג איז דורכ'ן סיים אָפּגעוואָרפען געוואָרען און ווערט בעטראַכט אין געוועהנליכען אופן.

דער גרויסער זאַל פון דער קאָמיסיע איז פול איבער די ברעגעס, אַ חוץ די מיטגלידער פון די קאָמיסיעס איז געקומען אַ גרויסע צאָהל דעפּוטאַטען אַלס צוהערער, צווישען וועלכע ס'זענען אויך געווען די געוועזענע בריסקער אַרעסטירטע: באַרליצקי, דיבוא און קערניק.

די רעגירונג איז רעפּרעזענטירט געווען דורכ'ן יוסטיץ־מיניסטער מיכאלאַווסקי און וויצע־מיניסטער שעטשקאָווסקי.

פאַר'ן צוטרעטען צו די פערהאַנדלונגען האָט דעפּ. טראָמפּטשינסקי (נ. ד.) פאָרגעלייגט אויסצוקלייבען אַ פאָרזיצער אויף דער היינטיגער זיצונג, ווייל דער פאָרזיצער געוו. יוסטיץ־מיניסטער צאַר איז דירעקט פעראינטערעסירט אין דעם גאַנצען ענין.

דער פאָרזיצער צאַר האָט ערקלערט, אַז דער רעגולאַמין זעהט נישט פאָר אַזאַ פּראָצעדור.

דעפּ. זשולאַווסקי (פּ.פּ.ס.) ערקלערט, אַז דער ענין איז אַ קלאָרער דער פאָרזיצער צאַר איז געוועזען מיניסטער, ווען די בריסקער געשיכטע איז פאָרגעקומען.

דער פאָרזיצער האָט דערויף ערקלערט, אַז ער רייסט איבער די דיסקוסיע וועגען דעם ענין און גיט דאָס וואָרט דעם רעפערענט דעפּ. פּאַסכאַלסקי (נ.ב.). דער רעפערענט צוטיילט דעם פאָרשלאַג אויף 4 פונקטען, וואָס נוגע דעם ערשטען פונקט וועגען אופן, ווי אַזוי די געוו. דעפּוטאַטען זענען אַרעסטירט געוואָרען האַלט דער רעפערענט, אַז דער פאָרוואורף איז נישט בעגרינדעט, ווייל די אַרעסטען זענען פאָרגעקומען לויט גענויע בעשטימונגען פון דער שטראָף־פּראָצעדור, וואָס נוגע דעם צווייטען פונקט, פאַרוואָס די דעפּוטאַטען זענען איינגעזעצט געוואָרען אין אַ מיליטערישער טורמע, האַלט דער רעפערענט, אַז דאָס קרייז־געריכט האָט שוין אַפּגעוואָרפען די אָנקלאַגעס פון דער פערטיידיגונג פון די אַרעסטירטע אין דער הינזיכט און די סיים־קאָמיסיע טאָר זיך נישט פערנעהמען מיט ענינים, וועלכע זענען שוין ערלעדיגט געוואָרען דורכ'ן געריכט, ווייל די געריכטען זענען אומאָפּהענגיג.

איבערגעהענדיג צום דריטען פונקט וועגען די איזאָלאַציע פון די אַרעסטאַנטען פון דער אויסערליכער וועלט, „אין אַ פאָרם, וואָס איז קיינמאָל און אין ערגעץ נישט אָנגעווענדעט געוואָרען", ווי ס'ווערט געזאָגט אינ'ם סיים־פאָרשלאַג — האַלט דער רעפערענט, אַז נישט איינגעהענדיג אין עצם פאָרוואורף, אַז פאָרמעל קען דער פאָרוואורף נישט בעטראַכט ווערען דורך דער קאָמיסיע, ווייל לויט דער שטראָף־פּראָצעדור האָט דער אויספאָרשונגס־ריכטער דאָס אַלייניגע רעכט אָנצווענדען בנוגע אַרעסטאַנט אַזאַ אָדער אַנדערע איזאָלאַציע. אמת, דער אַרעסטאַנט קען די בעשלוסען פון אויספאָרשונגס־ריכטער אָנקלאָגען אין קרייז־געריכט, קיינער פון די בריסקער אַרעסטאַנטען האָבען אָבער דאָס נישט געטון.

וואָס שייך דעם פירטען פונקט ווי אַזוי מ'האָט בעהאַנדעלט די אַרעסטאַנטען אין בריסק, האַלט דער רעפערענט, אַז אויך אין דער פראַגע קען די קאָמיסיע גאַר נישט טון, ווייל אין ענדעקישען פאָרשלאַג רעדט זיך אין אַלגעמיין, אַז מ'האָט געשלאָגען, געפייניגט, בעליידיגט און מאַלטרעטירט. ס'ווערען אָבער נישט אָנגעגעבען קיין נעמען און פאַקטען, אַזוי, אַז די קאָמיסיע קען גאָרנישט קאָנטראָלירען, געגויע פאַקטען ווערען אָנגעגעבען אין דער פּ.פּ.ס.'ישער אינטערפּעלאַציע, אָבער זי ווערט דאָך נישט איצט בעטראַכט אין דער קאָמיסיע. די רעגירונג דאַרף ענטפערען אויף דער אינטערפּעלאַציע, צום סוף עצה'ט דער רעפערענט פּאַסכאַלסקי, אַז יעדער פון די געוו. בריסקער אַרעסטאַנטען קענען אָנקלאָגען די אַלע, דורך וועלכע זיי זענען בעעוולה'ט געוואָרען. דער רעפערענט לעגט פאָר אַ רעזאָלוציע, אַז דער סיים וואַרפט אָפּ דעם נ. ד.־קישען פאָרשלאַג וועגען בריסק, טיילווייז צוליב דעם, וואָס ער איז נישט בעגרינדעט און טיילווייז צוליב דעם, וואָס ער איז נישט דערלאַזבאַר, ווייל ער שטעהט אין סתירה מיט'ן אַרט. 77 פון דער קאָנסטיטוציע.

ס'האָט גענומען אַ וואָרט דער נ. ד.'קישער דעפּוטאַט סטראָנסקי, ער האָט געזאָגט, אַז ס'איז אַ גרויסער חילוק צווישען דער אַקאַדעמישער רעדע פון רעפערענט פּאַסכאַלסקי און די פאַקטען וועגען בריסק, וואָס ווערען אָנגעגעבען אין דער אינטערפּעלאַציע. דער רעפערענט שיקט אַלע אָפּ צו דער געריכטס־מאַכט. מיר רעדען נישט וועגען שלעכט ערנעהרען די אַרעסטאַנטען. נאָר וועגען פּשוט'ען אויסהונגערען זיי. זיי האָבען זיך געבעטען אַ פּיצעל ברויט, אויף דעם האָט מען זיי געענטפערט, „אויב דו ביזט אזא זדעכלאק, פערנעהם דיך נישט מיט קיין פּאָליטיק". זיי האָבען געמוזט 2 שעה אין טאָג רוימען און וואַשען די קאַרידאָרען זיצענדיגערהייט. דעפּוטאַטען און געוועזענע מיניסטאָרען האָבען בעקומען קליינע שמאַטקעלעך צו רוימען די קלאָזעטען, מאַנכעסמאָל האָבען זיי דאָס געמוזט טון מיט די הענד, זיי האָבען זיך פערבלוטיגט די הענד. ווער קען דאָס בעהויפּטען, אַז ס'זענען פערהאַן אַזעלכע פאָרשריפטען? אויב זיי זענען פערהאַן דאַרף מען זיי אָפּשאַפען.

די ערגסטע צרה, זאָגט דער רעדנער, זענען אָבער געווען די רעוויזיעס, אויסער מייזלעך האָט מען ביי די אַרעסטאַנטען גאָרנישט געקענט געפינען. קאָרפאַנטי איז 5 טעג געלעגען אין אַ פינסטערער קאַמער, פאַר בעקלאָגען זיך, אַז ער איז קראַנק. קערניק איז געווען אין קאַרצער פאַר בעגריסען זיך מיט סאַוויצקין. ליבערמאַן פאַר בעטען ביכער צום לייענען, ליבערמאַן, באגינסקי, קאָרפאַנטי האָבען בעקומען קלעפּ. קאָרפאַנטי האָט עטליכע מאָל בעקומען אַ נערווען־ערשיטערונג. דעם 11. אָקטאָבער האָט מען דעמבסקי אין דער פינסטער געשלאָגען אַזוי שטאַרק, אַז ער האָט גע'חלש'ט. אַלע בריסקער אַרעסטאַנטען זענען קראַנק און צובראָכען. ווער האָט דאָס אַרויסגעגעבען אַזעלכע אינסטרוקציעס, פערענדיגט סטראָנסקי זיין רעדע.

נאָך דער רעדע ווערט אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג צו שליסען די דיסקוסיע. דער פאָרשלאַג פאַלט אַ דורך, געגען איהם האָבען אויך געשטימט עטליכע ב.ב.־דעפּוטאַטען.

נאָך דער הפסקה נעהמט אַ וואָרט דער יוסטיץ־מיניסטער מיכאלאַווסקי. ער חזר'ט איבער די אַרגומענטען פון רעפערענט און זאָגט, אַז ביז־איצט האָט נאָך קיינער פון די געוועזענע אַרעסטירטע זיך נישט בעקלאָגט אויף דער בעהאַנדלונג. דאָ ברעכט אויס אַ שרעקליכער סקאַנדאַל. דעפּ. דיבוא: איך האָב מיך בעקלאָגט, מיך האָט מען געשלאָגען.

מינ. מיכאלאַווסקי: ס'איז אַ ליגען.

דער טומעל וואַקסט, ס'הערען זיך שאַרפע אויסרופען אויפ'ן חשבון פון געוו. יוסטיץ־מיניסטער צאַר און איצטיגען מיניסטער מיכאלאַווסקי.

דאַן רעדט דעפּ. זשולאַווסקי (פּ.פּ.ס.), וועלכער האַלט אַ שאַרפע רעדע אין גייסט פון דער רעדע פון דעפּ. סטראָנסקי, ס'רעדט אויך זעהר שאַרף און גיט אָן פאַקטען וועגען בריסק, דעפּ. טראָמפּטשינסקי.

דעפּ. גייזלער (ב.ב.) מאַכט אַ סענסאַציאָנעלע ערקלערונג, אַז אין די נאָהענטסטע טעג וועט קומען אַ ג'אויספיהרליכע אויפקלערונג וועגען בריסק, ער זאָגט דערביי נישט ווער ס'וועט די ערקלערונג אָפּגעבען. ביי דער אָפּשטימונג ווערט דער פאָרשלאַג פון נ. ד. וועגען בריסק מיט 17 שטימען געגען 13 אָפּגעוואָרפען.

* * *

ביים אָנהויב פון דער זיצונג האָט דער פאָרזיצער ערקלערט, אַז דאָס יודישע „קאלא" האָט בעקומען אַ פאָרטרעטער מיט בעראַטונגס־רעכט אין דער יורידישער קאָמיסיע. אַלס פאָרטרעטער איז בעשטימט געוואָרען דעפּ. זאָמערשטיין.

נאָכדעם רעפערירט דעפּ. יעשקע (ב.ב.) דעם פאָרשלאַג פון יודישען „קאלא" וועגען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען געגען יודען.

דעפּ. זאָמערשטיין האַלט אַ קורצע רעדע וועגען דער נויטיגקייט אָפּצושאַפען די בעגרענצונגען און לעגט אויך פאָר אָפּצושאַפען די בעגרענצונגען געגען דער יודישער און העברעאישער שפּראַך. די אויסבעסערונג ווערט אָפּגעוואָרפען. דער פאָרשלאַג וועגען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען ווערט אָנגענומען.

צו דער זיצונג פון דער יורידישער קאָמיסיע איז נישט געקומען דער נ. ד.'קישער דעפּוטאַט נאָוואַדוואָרסקי, וועלכער האָט רעפערירט דעם פאָרשלאַג אויכ'ן פּלענום פון סיים, ווייל ער האָט נעכטען בעקומען אַ האַרץ־שלאַג צוליב דער ידיעה, אַז דער יוריסטען־קרייז איז פערמאַכט געוואָרען.

מיר דריקען אויס דעם הערצליכסטען ביילייד אונזער ג' חבר און פערוואַלטונגס מיטגליד שאמשע ראזענצווייג צוליב'ן טויט פון זיין געליבטער מוטער

נ"ע שרה נעטעל

די לוי'ה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, 1 אזייגער מיטאָג פון טרויער־הויז, זגיערסקא 30a, צו וועלכער אַלע חברים ווערען געבעטען פּינקטליך צו קומען, אום אָבצוגעבען דעם לעצטען כבוד.

די פערוואַלטונג פון פריזיער־צעך
אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 85.

אַל. קאָשטשושקי 21 „הזמיר" אַל. קאָשטשושקי 21

היינט, מיטוואָך, דעם 21־טען יאַנואַר 1931, 8.30 אין אָוונד

פידעל־רעציטאַל פון

בראָניסלאַווא ראָטשטאַט

ביים קלאַוויר: פּראָפ. טעאָדאָר רידער.

אין פּראָגראַם געהען אַריין די שאַפונגען פון קאָרעלי, לאַלאָ, מאָצאַרט, פּאַגאַניני, פּיאַוואָניק, קרייצלער א. א.

בילעטען צום פּרייז פון 1–4 זלאָטעס צו בעקומען אין דער פירמע מ. בערמאַן, פּיעטריקאָווער 53 און פון 4 נאָכמיטאָג ביי דער קאַסע פון „הזמיר"

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 77 יאָהר אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און טאַנטע

נ. ע. גיטעל האראוויץ
אשת ר' דוד הלוי ז"ל

די לויה קומט פאַר היינט מיטוואָך, ג' שבט תרצ"א (21 יאַנואַר 1931) 12 אזייגער בייטאָג פון טרויער־הויז פּאָלודניאָווע 18, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

כשר בעקאַנטמאַכונג. כשר

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז היינט, מיטוואָך, דעם 21 ד.ח. קומט פאָר די פייערליכע ערעפענונג פון ניי־רעמאָנטירטען

באַר „LUNCH"

אויף נאַרוטאָוויטשא 40, טעל. 185-97

וואו ס'ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך געשמאַקע פריהשטיקען, מיטאַגען, אָווענדברויטען צובייסען צו יעדער צייט. רייכער בופעט. דאָס בעסטע ביר אויפ'ן אָרט.

מיט אַכטונג י. רייכמאַן אינה. פון

באַר „LUNCH" נאַרוטאָוויטשא 40 — טעלעפאָן 185-97 —

מוראדיגער שטורם=ווינד אין ארץ=ישראל

אלענבי=גאַס אין תל-אביב אונטערן וואַסער.—בעשעדיגט די עלעקטרישע איינריכטונג.— בוי-אַרבייטן אין חיפה'ער פּאָרט איבערגעריסן.—שיפן קענען נישט צוקומען צו די פּאָרטן

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראַפיש). אין משך פון 3 טעג הערשט ביים ברעג פון ים אַ מוראַדיגער שטורעם. דער ים איז אַרויס פון די ברעגעס און פערגאָסען דעם שטראַנד אין תל-אביב. די אלענבי-גאַס געפינט זיך אונטערן וואַסער. די עלעקטרישע איינריכטונגען זענען בעשעדיגט. די באַהנען פערשפּעטיגען זיך.

די בוי-אַרבייטן ביים חיפה'ער פּאָרט האָבען געליטען פונ'ם שטורעם און זענען איבערגעריסען געוואָרען. די שיפען קענען נישט צוקומען צו די פּאָרטען אין יפו און חיפה. זיי שטעלען זיך אָפּ אין ביירוט און פון דאָרט פאָהרען די פּאַסאַזשירען מיט דער באַהן.

זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע

רעדע פון דעפּוטאַט ראָזמאַרין

וואַרשאָ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע, איז מען צוגעטרעטען אָפּצושטימען די אויסבעסערונגען וואָס זענען אריינגעטראָגען געוואָרען צום בודזשעט פון בילדונגס מיניסטעריום. אלע פאָרשלאָגען פון דער אָפּאָזיציע זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען, דאַגעגען זענען אָנגענומען געוואָרען אלע אויסבעסערונגען וואָס זענען אריינגעבראַכט געוואָרען דורך דעם רעפּערענט אין פערשטענדיגונג מיט דער רעגירונג.

דאַן איז די קאָמיסיע צוגעטרעטען צו בעטראַכטען דעם בודזשעט פון האַנדעלס מיניסטעריום. דער רעפערענט דעפּ. מינקאָווסקי, (יודישער דעפּוטאַט פון ב. ב.) האָט אין זיין רעפעראַט ערקלערט אז מיר לעבען איין א צייט פון גרויסען וועלט קריזיס. די פרייזען פון אגראַר-פּראָדוקטען זענען געפאַלען אויף א קאַטאַסטראָפאַלען אופן, די קאָנסומציע איז א מינימאַלע. דעפּ. ראָזמארין (י.ד. קאָלאָ) האָט אָנגעוויזען אויף דער שווערער לאַגע פון די יודישע בעלי מלאכות אין האַנדווערקער, און אויף זייער שרעקליכער רואין.

לופט-פּאָרט

אויפ'ן נאָמען פון א יודישען בירגער

ניו-יאָרק, (יט"א) דער האַפען-פּאָרט פון ניו-אָרלעאַנס האָבען בעשלאָסען אויפצובויען אַ לופט-פּאָרט, וועלכער וועט זיין איינער פון די גרעסטע אין אַמעריקא און וועט אָפּקאָסטען מיליאָן דאָלאַר. דער ראַט האָט בעשלאָסען, אַז דער פּאָרט זאָל זיך רופען „שושאַן-לופט-פּאָרט". אויפ'ן נאָמען פון דעם אָנגעזעהענעם אָרטיגען יודישען בירגער אברהם ל. שושאַן, וועלכער איז דער פּרעזידענט פון דעם ראַט. מר. שושאַן וועט בעהרט ווערען אַלס אַנערקענונג פאַר זיין אומערמידליכער אַרבייט אין די אינטערעסען פון דער אונטערנעהמונג.

גענען די אָפיצירען וועלכע זענען געווען אין בריסק

וועט קיין אויספאָרשונג נישט געפיהרט ווערען

וואַרשאָ, 20 (טעלעפאָניש) דאָס קריגס-מיניסטעריום האָט אַ ויכוח געגעבען א בעפעהל צו דער אַרמעע, אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט, אז די אָפיצירען וואָס האָבען בשעת'ן געדינט אין בריסק האָבען זיך געווענדעט צום קריגס מיניסטעריום וועגען פערפיהרען געגען זיי אַן אויספאָרשונג, דאָס קריגס-מיניסטעריום בילט אָבער מיט, אַז קיין פּראָצעסען וועלען נישט פערפיהרט ווערען, ווייל די אָפיצירען האָבען געהאַנדעלט אין הסכם מיט די פעראָרדנונגען.

אַ צוג צושניטען אויף שטיקער 2 מענשען

וועלכע זענען אויף א פוהר איבער-געפאָהרען דורך א באַהן=איבערגאַנג

טשענסטאָכאָוו, 20 (טעלעפאָניש) פון טשענסטאָכאָוו זענען אהיימגעפאָהרען אין דאָרף לוטאָסלאָוויץ די לאַנדווירטען אַנטאַני ביעדראַן און יוזעף קאָכאַנטשיק. ביים איבערפאָהרען דעם באַהן איבערגאַנג איז פּלוצלונג אָנגעקומען אַ צוג און בריקט אויף דער פוהר, די פערגען זענען געווען שקליכע, ביידע לאַנדווירטען אין די פערד זענען צעריסען געוואָרען אויף שטיקלעך.

צוריק פון די זיצונגען פון אקציאָנס-קאָמיטעט

לאָנדאָן, 20 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) מאַרין העקסטאָר און דר. ווערנער סענאַטאָר זענען נאָך די זיצונגען פון אקציאָנס-קאָמיטעט צוריק אָפּ-געפאָהרען קיין א"י.

דערשאָסען זיך דער הויפּט דאָקטאָר פון דער טאָמאַשאָווער קראַנקען=קאַסע

דער זעלבסטמערדער דר. אוערבאַך איז נעקינדיגט געוואָרען פון זיין אַמט

טאָמאַשאָוו, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט 2 ביייטאָג איז אין זיין קאַבינעט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך דערשיסען זיך דער הויפּט-דאָקטאָר פון דער קראַנקען-קאַסע צוזאַמען אוערבאַך, 47 יאָהר אַלט.

אוערבאַך איז געקינדיגט געוואָרען פון זיין אַמט, צוויי שעה נאָכדעם ווי ער האָט בעקומען אויסגעצאָהלט זיין לעצטען געהאַלט, האָט ער זיך פערמאַכט אין זיין קאַבינעט און זיך דערשאָסען. דער זעלבסטמאָרד האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם אין דער גאַנצער שטאָט. דער זעלבסטמערדער האָט פערי'תומ'ט אַ פרוי און 3 טעכטער, ער האָט איבערגעלאָזען 4 בריף: צו זיין פרוי, מוטער, קאָלעגען-דאָקטוירים און דער לייטונג פון דער קראַנקען-קאַסע.

סאָציאַליסט — פינלענדישער מלוכה-פּרעזידענט

העלסינגפאָרס, 20 (טו) די ענטגילטיגע רעזולטאַטען פון די וואַהלען פון פינלענדישען מלוכה-פרעזידענט זענען נאָך נישט בעקאַנט. די גרעסטע צאָהל שטימען ביז איצט האָט בעקומען דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער קאַנדידאַט טאַנער. וואַהרשיינליך וועט טאַנער געוועהלט ווערען אַלס פּרעזידענט.

פּוילען וועט אינטערווענירען

וועגען דער גזירה אַרויסצושיקען עמי-גראַנטען פון אַמעריקאַ

וואַרשאָ, 20 (טעלעפאָניש) צוליב די ידיעות וועגען דעם מעגליכען אַרויסשיקען פון פיל פּוילישע בירגער פון אַמעריקאַ וועט, ווי מיר דערוויסען זיך, די פּוילישע רעגירונג אונטערנעה-מען אַ דיפּלאָמאַטישע אינטערווענץ.

ערב אַ שפּאַלטונג ביי די „פּראַקעס"

ערנסטע חלוקי דעות צווישען מאַראַטשעווסקי'ן און יאַוואָראָווסקי'ן

וואַרשאָ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) זייט אַ געוויסען צייט קימען פאָר ביי די „פּראַקעס" (ריוואָל צ'אָנערע פראַקציע פּ.פּ.ס.) ערנסטע חלוקי דעות צווישען צוויי גרופּען. איין גרופּע איז רעפּרעזענטירט דורך דעם געוו. מיניסטער מאַראַטשעווסקי און די צווייטע דורך יאַוואָראָווסקי.

מאַראַטשעווסקי האַלט, אַז די טעטיגקייט פון דער פּאַרטיי דאַרף געפיהרט ווערען אויפ'ן פּראָפעסיאָנעלען געביט, יאַוואָראָווסקי דאַגעגען האַלט, אַז די טעטיגקייט דאַרף הויפּטזעכליך געפיהרט ווערען אויפ'ן פּאָליטישען געביט. מאַראַטשעווסקי האָט די מעהרהייט אין דער פּאַרטיי. בקרוב וועט פאָרקומען אַ קאָנגרעס פון דער פּאַרטיי, וועלכער וועט ענטשיידען אין דעם קאָנפליקט. ס'איז מעגליך אַ שפּאַלטונג.

מאַשין=מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל, אייער-פערפעל און סובאָרקעס לויט קאָרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בע-קאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

ב. וויינבערג

38 פּעטריקאָווער 38 :-: טעל 143-82 :-:

וועגען דער גרויסער מלחמה=געפאַהר

דיסקוסיע אין גענף צווישען די אויסערן-מיניסטאָרען פון די גרויסע מלוכות

גענף, 20 (טו) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פעלקער-בונד-ראַט, אויף וועלכער ס'איז בע-האַנדעלט געוואָרען די ענטוואָפנונגס-פּראַגע, האָט דער דייטשער אויסערן-מיניסטער קורציוס שטאַרק קריטיקירט די ביז-איצטיגע טעטיגקייט פון דער ענטוואָפנונגס-קאָמיסיע, ער האָט געזאָגט, אַז דייטשלאַנד איז שטענדיג גרייט צו די ווייטגעהענדסטע ענטוואָפנונגען.

אַ גרויסע רעדע האָט אויך געהאַלטען דער איצטיגער פּאָרזיצער פון ראַט, דער ענגלישער אויסערן-מיניסטער הענדערסאָן, ער האָט געזאָגט, אַז לויטן ווערסאַלער טראַקטאַט זענען די מלוכות פערפליכטעט זיך צו ענטוואָפענען. אַ חוץ דעם זענען די מלוכות מאַטעריעל אינטערעסירט אין דער ענטוואָפנונג, ווייל צוליב דער גרויסער אַר-בייטסלאָזיגקייט געפינען זיך אַלע אין גרויסער שוועריגקייט. די אַרבייטסלאָזיגקייט איז אַ רעזולטאַט פון דער וועלט-מלחמה. הענדערסאָן האַלט אויך, אַז אַמעריקא, סאָוויעט-רוסלאַנד און טערקיי דאַרפען מיטאַרבייטען אין דער ענטוואָפנונגס-פראַגע. דער צוזאַמענברוך פון דער ענטוואָפנונגס-פּאָלי-טיק האָט געבראַכט צו דער לאַגע, וואָס האָט עקזיסטירט אין יאָהר 1914 און ס'פיהלען ערנסטע געפאַהרען פון אַ קריג. דאָס סיסטעם פון מלוכות-בונדען איז געפעהרליך; די ענגלישע רעגירונג קען נישט קיין שום בונדען אויסער דער פעלקער-ליגע. דער פעלקער-בונד מוז איצט ווייזען, אַז ער עקזיסטירט נישט נאָר אויפ'ן פּאַפּיר און זיינע מיט-גלידער מוזען רעזיגנירען פון קריגס-גייסט און אָנהויבען זיך צו ענטוואָפנען. די מיליאָנען מאַסען ווילען נישט קיין מלחמה.

דער איטאַליענישער אויסערן-מיניסטער גראַנדי האָט ערקלערט, אַז אין דער וועלט איז איצט אומ-רוהיג. די מלוכות טאָרען נישט אָפּלייגען דאָס צו-זאַמענרופען פון דער ענטוואָפנונגס - וועלט-קאָנפע-רענץ. די וועלט געפינט זיך אין מיטען פון אַ שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס.

דער פראַנצויזישער אויסערן-מיניסטער בריאַן ערקלערט, אַז די ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ וועט איצט מוזען האָבען ערפאָלג. די ענטוואָפנונג מוז געפיהרט ווערען אַזוי, אויף וויפיל ס'ערלויבט די זיכערקייט פון די מלוכות. אין פערשידענע לענדער איז זייט דער לעצטער צייט ענטשטאַנען אַ געוואַל-דיגע פּאַניק, דאָס איז אָבער געקומען צוליב די ליידען פון דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס.

דער פּוילישער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי, האָט געזאָגט, אַז פּוילען מוז פאָדערען ענטוואָפנונג צוזאַמען מיט זיכערקייט, צוליב דער געאָגראַפישער לאַגע, אין וועלכער זי געפינט זיך. פּוילען וועט צוטרעטען צום אינטערנאַציאָנאַלען שידס-טריבו-נאַל.

דער יאַפּאַנישער פערטרעטער האָט ערקלערט, אַז אין דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ האַנדעלט זיך נאָר וועגען ערשטען שריט, אויב ער זאָל זיך נישט איינגעבען אין דער גאַנצער בנין פון פעל-קער-בונד אין געפאַהר.

גענף, 20 (טו) די פּאַן-אייראָפּעאישע קאָנ-פערענץ האָט אָנגענומען דעם פאָרשלאַג איינצולאַ-דען סאָוויעט-רוסלאַנד, טערקיי און איסלאַנד צו די פערהאַנדלונגען פון דער אייראָפּא-קאָנפערענץ. בעלגיען, שפּאַניען, האָלאַנד, דענעמאַרק, שוועדען, נאָרוועגיען און יוגאָ-סלאַוויען האָבען זיך אַרויס-געזאָגט געגען דעם.

בריאַן וואַרפט פאָר קורציוס'ן

אַז ער טרעט אָפּ פון שטרעזעמאַנס פּאָליטיק

ניו-יאָרק, 20 (ספּ. טעל.) דער גוט-אינ-פאָרמירטער קאָרעספּאָנדענט פון „ניו-יאָרק טיימס" שרייבט, אַז בריאַן האָט אין אַ פּריוואַטען געשפּרעך מיט'ן דייטשען אויסערן-מיניסטער קורציוס איהם פאָרגעוואָרפען, אַז ער איז אַרויס פון שטרעזעמאַנס אויסערן-פּאָליטיק און האָט געפרעגט וועגען דער סיבה פון בשותפות'דיגען פּראָטעסט צווישען דייטש-לאַנד און איטאַליען, וועגען פערבעטען רוסלאַנד און טערקיי צו דער פּאַן-אייראָפּעאישער קאָנפערענץ.

בריאַן האָט ערקלערט, אַז קענענדיג שטרעזע-מאַנס שטאַנדפּונקט וועגען די דייטשע מזרח-גרעני-צען און וועגען די סאָוויעטען, בעקומט ער דעם איינדרוק, אַז קורציוס וויל איבערוקען די דייטשע אויסערן-פּאָליטיק אויף אַן אַנדער פּלאַטפאָרם.

די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון אייראָפּא איז אַ שלעכטע. קורציוס מאַכט זי נאָך ערגער, אויסנוצענ-דיג דעם איצטיגען מאָמענט אויף צו פערשאַר-פען דעם קאָנפליקט מיט פּוילען און צו העלפען איטאַליען אין דער אַקציע צוצולאָזען די סאָוויעטען אויפ'ן אייראָפּעאישען געביט.

אויפפאָדערונג!

מיר פאָדערן אויף דעם געוועזענעם סטאַרשע פון יודישען בעקער-צעך אין לאָדז, ה' משה פאָזנאַנסקי, אַז ער זאָל צוריק-צאָהלען די 100-טער זל., ווי אויך די פּאַטענטען פון 27. יאָהר, וועלכעס איהר האָט גענומען ביי א גרופּע מיטגלידער. אין פאַל, אַז איהר וועט אין לויף פון 8 טעג דאָס נישט אומקעהרען נעהמען מיר אָפּ די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.

מיט אַכטונג אַ גרופּע מיטגלידער.

עס פאָלגען אונטערשריפטען:

ס. צווייליך, משה לעמאַן, ק. רובין, אַ. פּודלאָווסקי, פּנחס בורשטין.

אַכטונג! צו אַלע יודישע בעקער-מייסטער אין לאָדז און דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט

אין דער היגער יודישער צייטונג „נייער פאָלקסבלאַט" האָט זיך בעוויזען אַנאָנים פון אַ געוויסען ה' משה פאָזנאַנסקי, וואָס ער רופט אייך יודישע בעקער-מייסטער, אַז איהר זאָלט אייך פערשרייבען אַלס מיטגלידער אין מכלומרשטען צענטראַל-פערבאַנד פון די בעקער-מייסטער. דעריבער וואָרענען מיר אייך אַלע, איהר זאָלט אייך נישט לאָזען פערפיהרען פון דעם בעקאַנטען צושטערער און אינטערעסנער פון אייערע לעבענס-עקזיסטענצען וואָס זיינע טרויעריגע מעשים זענען יעדען פון אייך יודישע בעקער-מייסטער צופיל שוין בעקאַנט. און דערווייטערט אייך פון זיינע אַפערייסטישע שפּיצלעך.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג

פון לאָדזער יודישען בעקער-צעך

לאדז, 21 יאנואר 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז, 21 יאנואר 1931

דער כח פון שוואַכען

אין די סיים־קאָמיסיעס האָט זיך אָנגעהויבען דער קאַמף, דאָס איז אַ געשלעג צווישען די פאַר־פאַסטענס, ווי מען רופט עס אויפ׳ן מלחמה־לשון. עס איז אַ פערשפּילטער קריג. יעדער, וואָס טרעט ארויס פון דער אָפּאָזיציע, ווייסט פאָראויס, אַז ער וועט גאָר נישט דערגרייכען, אַז עס איז דאָ אַ פעסטע מעהרהייט געגען איהם, און אַז די מעהרהייט וועט מסכים זיין מיט אַלץ, וואָס מען לעגט פאָר. מיר זענען אָבער געוואוינט זיך צוצוהערען מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט צו די רייד פון דער אָפּאָזיציע, אין אַלע פאַרלאַמענטען, האָט די אָפּאָזיציע עפּעס צו זאָגען אַ ניי וואָרט, זי מאַכט געוואַלדיגע רעוועלאַציעס, זאָגט אויס סודות פון חדר, ענטוויקעלט נייע געדאַנקען ווייזט אָן נייע וועגען.

מיר געדענקען נאָך דעם איינדרוק, וואָס האָט אַמאָל געמאַכט אויף אונז די רעדעס פון דער אָפּאָזיציע אין די ערשטע רוסישע דומעס. מיר געדענקען אויך די רעדעס פון דער ליבעראַלער און שפּעטער פון דער סאָציאַליסטישער אָפּאָזיציע אין דייטשען רייכסטאַג. נאָך היינט לייענט מען מיט אינטערעס די רעדעס פון די ליבעראַלען לאַסקער אָדער באַמבערגער געגען ביסמאַרק און זיין סיסטעם צו רעגירען. נאָך היינט זענען אינטערעסאַנט די רעדעס פון אויגוסט בעבעל אָדער פון זשאָרעס. וואָס זענען געהאַלטען געוואָרען מיט אַ צייט צוריק, עס זענען אָפּאָזיציאָנעלע רעדעס, אין וועלכע עס איז ענטוויקעלט אַ וועלט־אַנשויאונג, אַ פּראָגראַם. נאָך היינט ליגט אין געדרוקט מיליוקאָווס אַ רעדע געגען סטאָליפּינען. עס זענען געווען ווערטער נייע, וואָס האָבען געשמיסען מיט אייזערנע ריטער, עס זענען געווען ווערטער געטאָקט און געשליפען מיט אַ בעזונדערע שאַרפקייט און פּרעציזקייט, עס האָט געטראָפען דעם געגנער און עס האָט איהם פערוואונדעט, עס האָט איהם וועה געטון.

היינט איז די אָפּאָזיציע אָהנמעכטיג. נישט דערפאַר, ווייל זי איז שוואַך, און מיט איהר שטים איז מען זיך נישט מחויב צו רעכנען, נאָר דערפאַר, ווייל זי האָט טאַקע גאָרנישט צו זאָגען. איהרע טענות געגען דעם שווענבעלער־מאַנאָפּאָל למשל, און אפילו געגען יוסטיץ־מיניסטער, זענען בלאַס און מיאַכען נישט קיין ווירקונג, עס פיהלט זיך נאָר דער פּערדרוס, הלמאי דו זיצסט אויבען און איך אונטען, הלמאי דו האָסט עס געטון און נישט איך. וואָרום דאָסזעלבע וואָלט איך דאָך אויך [illegible] טון!

און אין אמת׳ען, צי וואָלט דען די היינטיגע אָפּאָזיציע נישט געמאַכט דאָס געשעפט מיט דעם שוועבעלען־מאָנאָפּאָל ווען זי איז ביי דער מאַכט? און צי האָבען זיי נישט אָפּגעטון אין זייער צייט, ווען זיי האָבען געהאַט די טייטעל אין האַנד, עהנליכע מעשים ווי די בריסקער?

איבערהויפט איז דאָס כסדרדיגע דערמאָנען און טייטלען מיט די פינגער אויף בריסק, שוין אַביסעל באַנאַל, עס האָט שוין דערעסען. איבערהויפט ווען מען האַלט אין איין דעקלאַמירען בריסק און מען פערגעסט בכיון די מעשה מזרח־גאַליציען, וועגען וועלכער עס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען א אינטערפּעלאַציע און טאַקע אין סענאַט, מען מוז בעצייכענען אַלס סימן פון גייסטיגען דלות ווען מען האַלט אין איין קאַיען י וואָרט, א נאָמען און מען מיינט, אַז דערמיט שעפּט זיך אַלץ אויס, יונגלעך אין חדר כאַפּען זיך אויך אָן אין אַ וואָרט און מאַכען דערפון אַ צונעמעניש ווייל זייער פאַנטאַזיע דערגרייכט נישט ווייטער ווי צו אַ צונעמעניש.

עס איז דערום אַ רחמנות אויף אונזער אָפּאָזיציע אין די קאָמיסיעס, וועלכע איז קליין אין צאָהל און נאָך קלענער אין געדאַנק, עס איז נישט קיין פּרינציפּיעלע אָפּאָזיציע נאָר אַ טאַקטישע, אַדער, עס איז גאָר אַ פּערזענליכע אָפּאָזיציע. קיין אייגענע פּרינציפּען פערמאָגט נישט די אָפּאָזיציע. קיין נייע אידעאַלען קען זי נישט אַרויסקריגען, אין פּרינציפּ איז זי דאָך מסכים מיט דעם סיסטעם פון רעגירען, וואָס הערשט איצט, אין פּרינציפּ איז זי דאָך מסכים מיט די מעטאָדען פון הערשען, צי איז דען עמ־צער פון זיי אַרויסגעטרעטען געגען דעם רעזשים וואָס הערשט אין די טורמעס? צי האָט עמיצער אַריינגעטראָגען אַ געזעץ־פּראָיעקט צו ענדערען דעם רעזשים אין די ציווילע אָדער מיליטערישע געפענגנישען? ניין, אַזוינס פאַלט גאָר קיינעם נישט איין, ד.ה. אַז אַלע זענען מסכים, אַז אין בריסק ווי בכלל אין אַלע מיליטערישע געפענגנישען דאַרף זיך פיהרען אַזוי ווי עס פיהרט זיך, עס דאַרף הערשען די דיסציפּלין און די אָרדנונג, וואָס הערשט היינט. זיי זענען נאָר נישט צופרידען, הלמאי מען האָט גענומען זייערע מענשען, די אויסדערוועהלטע. די סמעטענע און מען האָט זיי געלאָזט פיהלען דעם טעם, וואָס אַלע אַנדערע בירגער פיהלען, ווען זיי פאַלען אַריין אין אַזאַ געפענגניש, אויב נאָר דאָס איז די סיבה פון צאָרן, וואָס געהט עס אָן דעם ברייטען עולם, וואָס געהט עס אָן אונז, פּשוטע בירגער פאַר וועלכע די געפענגנישען זענען עווענטועל צוגעגרייט און פאַר וועלכע זיי דאַרפען ווייטער בלייבען ווי געווען?

פון דער אָפּאָזיציע האָט זיך דער כוח אָפּגעטון, זי האָט נישט וואָס צו זאָגען און וואָס זי זאָגט איז נישט ניי. נישט אָריגינעל און עס ריהרט קיינעם נישט. אין דעם בעשטעהט איהר שוואַכקייט, אין דעם בעשטעהט איהר טראַגעדיע.

ש. י. סטופּניצקי.

דער בריף צום מאַרשאַל פּילסודסקי

פון צוויי אָנגעזעהענע פראַנצעזישע פּאָליטיקער

מיר האָבען שוין מיטגעטיילט וועגען בריף, מיט וועלכען עס האָבען זיך געווענדעט צום מאַרשאַל פּילסודסקי דער פּאָרזיצער פון דער אויסערן־קאָמיסיע ביים פראַנצויזישען פאַרלאַמענט פּאָל באַנקור און דער פאָרזיצער פון דער פּויליש־פראַנצעזישער פאַרלאַמענטאַרישער גרופּע לאָקען. מיר האָבען איצט פאַר זיך דעם גאַנצען טעקסט פון דעם בריף, וועלכען מיר ברענגען מיט אייניגע קיצורים.

„הער מאַרשאַל,

„די, וועלכע ווענדען זיך צו אייך, זענען צוויי אויפריכטיגע און הייסע פריינד פון פּוילען, צוויי מענשען, וועלכע ריגלען אַרום מיט געמיינזאַמער זאָרג אייער לאַנד און דאָס אייגענע לאַנד, און וועלכע קאָנען מעהר נישט בעהאַלטען אין האַרץ דעם פּיינליכען איינדרוק, וועלכען זיי האָבען בעקומען, ווען זיי זענען געוואויר געוואָרען, אַז דאָס האָט איהר בעפוילען צו פערפאַלגען די מיטגלידער פון סיים, סענאַט און זשורנאַליסטען.

„די פּרינציפּען, וועלכע האָבען דערוועקט די האָפנונגען פון די אונטערדריקטע פעלקער און די הייליגע אמת׳ען, צו וועלכע עס איז עפענטליך צוגעטראָטען דער לעצטער פּוילישער קעניג סטאַניסלאַוו אויגוסט אין יאָהר 1791 אין אַ היסטאָרישען בריף, געווענדט צו דער פראַנצעזישער געזעצגעבערישער פערזאַמלונג, אַט די אייביגע רעכט, וואָס זענען ענטגילטיג פאָרמולירט אין דער דעקלאַראַציע פון רעכט פון מענש און בירגער, וועלכע איז אַ דאַנק דעם כוח פון דער אידעע געוואָרען דאָס גרונד־רעכט פון די פעלקער, אַט די פּרינציפּען זענען נישט דאָס אייגענטום פון איין פאָלק, נאָר זענען אַ ירושה פון אַלע פרייע פעלקער.

„דאָס פערלעצען די דאָזיגע רעכט אין וועלכער עס איז מלוכה ווערט אין אַלע אַנדערע לענדער עמפּפונדען אַלס אַ אונדירעקטע דראָהונג, וואָס איז געווענדעט געגען זייערע אייגענע פרייהייטען.

„וויאַזוי קאָנט איהר ביי אַזאַ מצב נישט אַנערקענען, אַז יעדע פערלעצונג פון פּרינציפּ פון פרייהייט און דעמאָקראַטיע אין פּוילען טראָגט אין זיך אַ געפאַהר אַז אין אויסלאַנד, און בעזונדערס אין פראַנקרייך קאָנען אָפּגעקיהלט ווערען די געפיהלען פון פריינדשאַפט, וועלכע אייער יונגע רעפּובליק האָט ערוואָרבען און וועלכע די אונטערגעשריבענע אונטער דעם בריף בעמיהען זיך, ווי ווייט זיי קענען, אונטערצוהאַלטען?

פון אַלגעמיינערען שטאַנדפּונקט פון איינהאַלטען אין אייראָפּא דעם שלום, וועלכער איז נאָך אַזוי שוואַך, איז וויכטיג, אַז מ׳זאָל נישט קאָנען זאָגען, אַז פּוילען געהט אַראָפּ פון וועג פון דעמאָקראַטישע איבערצייגונגען, וועלכע זי האָט ביי זיך אייגעפיהרט באַלד נאָך איהר אויפשטעהן, און דאַכט זיך, מען דאַרף נישט אונטערשטרייכען די וויכטיגקייט פון דער פראַגע, ווען איהר, וועלכער האָט זיך אַזוי אָפט איינגעבויגען איבער דער מאַפּע פון אייראָפּע, כדי דאָרט צו צייכענען דאָס פערלוירענע אָרט פון פּוילען און אומצוקערען איהרע גרעניצען, וועט נאָכאַמאָל אַ קוק געבען אויף דער מאַפּע, אומעטום, וואו פעלקער האָבען זיך איבערגעגעבען דער דיקטאַטור איז די פראַגע פון שלום ווי בעדראָהט געוואָרען, ווייל ווען מ׳פערגוואַלדיגט דאָס רעכט און די דעמאָקראַטישע פרייהייטען ביי זיך אין לאַנד, קומט מען אַליין פון זיך צו שאַפען די שטימונג, אַז דורך געוואַלט קאָן מען ערלעדיגען פראַגען סיי אין לאַנד ,סיי מחוץ דעם לאַנד, און וואָס רופט אַרויס געגען ווילען מיספערשטענדנישען און פערוויקלונגען פון וועלכע עס קאָן געבוירען ווערען אַ קריג.

די געפיהלען וועלכע מיר דריקען דאָ אויס, שוין דער אייגענער איניציאַטיוו, אָהן יעטוועדען מאַנדאַט, וואָס וואָלט געווען נישט אויפ׳ן אָרט און הערענדיג אַליין די שטים פון אייגענעם האַרץ, ווערען אָבער געטיילט, — איהר דאַרפט דערין נישט צווייפלען — דורך פיל מיליאָנען פראַנצויזישע דעמאָקראַטען און רעפּובליקאַנער. אין זייער נאָמען בעטען מיר אייך הייס איינצוהאַלטען אין אייער לאַנד, וואָס מיר האָבען ליב, אונבעריהרט די רעכט פון אַלגעמיינע וואַהלען, פון פערזענליכער פרייהייט, פון פרייהייט פון דער פּרעסע און פערזאַמלונגען, אין נאָמען פון אידעאַל פאַר וועלכען איהר אַליין האָט אַזוי פיל געליטען אין דיזעלבע קאַמערן פון דער וואַרשאַווער ציטאַדעל, וואו עס ווערען איצט פערשלאָסען [illegible] קאָלעגען, בעשווערען מיר אייך, איהר זאָלט פעראָרדנען זייער בעפרייאונג.

„אַזאַ האַנדלונג וועט אייך ברענגען כבוד, הער מאַרשאַל, און גלייכצייטיג וועט זי שאַפען ביי די, וועלכע קענען דערין צווייפלען. דעם איינדרוק, אַז די פּוילישע רעפּובליק איז שטאַרק און אַז זי קאָן אָהן שרעק קוקען אין דער צוקונפט, בלייבענדיג געטריי דער פרייהייט און דעמאָקראַטיע".

די צושטרייטקייט פון פּראָפ. איינשטיין

שאַפט פיל שפּאַס די אַמעריקאַנער

פּראָפ. אַלבערט איינשטיין, וועלכער רייזט איצט אַרום איבער אַמעריקא, רופט ארויס בעוואונדערונג צווישען די אַמעריקאַנער מיט זיין געוואַלדיגער צושטרייטקייט, וועלכע איז איבעריגענס אַ געוועהנליכע ערשיינונג ביי גרויסע געלעהרטע. איינשטיינס צושטרייטקייט ווייזט זיך בעזונדערס ארויס אין זיין בעציהונג צום טואַלעט. קומענדיג ערגעץ אויף אַן אויפנאַהמע וואָס ווערט געמאַכט פאַר זיין כבוד וועגען פערגעסט איינשטיין שטענדיג עפּעס א טייל פון טואַלעט און רופט דערמיט אַרויס פערוואונדערונג ביי די אַמעריקאַנער, וועלכע מאַכען גוטמוטיג שפּאַס איבער דער צושטרייטקייט פון גרויסע געלעהרטען.

אין אַמעריקאַנער צייטונג האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט אין האָט גערעטען איינשטיינען, ער זאָל נעהמען אַ ביישפּיל פון בעריהמטען אַמעריקאַנער הומאָריסטישען שרייבער מאַרק טווען. דערביי האָט די צייטונג דערצעהלט פאָלגענדען אַנעקדאָט וועגען מאַרק טווען׳ען.

איינמאַל איז מאַרק טווען געקומען מיט אַ וויזיט צו גאַבריעל ביטשער סטאָו, אויטאָרין פון בעריהמטען „פעטער טאָמ׳ס הייזעל". קומענדיג אויפ׳ן אָרט האָט מאַרק טווען צו זיין שרעק און איבערראַשונג בעמערקט, אַז ער האָט פערגעסען אָנצוטון אַ קראַוואַט.

מאַרק טווען האָט שנעל אָפּגעפּטרט דעם וויזיט האָט זיך געזעגנט מיט דער באַלעבאָסטע און דעמזעלבען אָוונד האָט ער איהר צוגעשיקט אַ פּאַקעט צו וועלכע [עס איז געווען צוגעלעגט אַ בריף] פון פאָלגענדען אינהאַלט:

„הויכגעעהרטע פרוי ביטשער סטאָו! היינט נאָכמיטאָג בין איך געווען ביי אייך מיט אַ וויזיט אָהן אַ קראַוואַט, וועלכען איך שיק צו אייך אינאיינעם מיט דעם דאָזיגען בריף, זאָגט מיר נישט אָפּ די געפעליגקייט אָפּצוקוקען דעם קראַוואַט פאַר אייערע אויגען אויף אַ האַלבע שעה צייט, ד.ה. פּונקט אַזוי לאַנג וויפיל איך האָב ביי אייך פערבראַכט אין אייער סאַלאָן. דערמיט וועט פערגלעט ווערען מיין פערזעהן, דאַן וועט איהר אַזוי גוט זיין מיר צוריקשיקען מיין קראַוואַט, ווייל קיין אַנדערען האָב איך נישט".

פאָלגען פון דער מלחמה

די שווערע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין מזרח־פּרייסען

קעניגסבערג, (יט״א) בעת׳ן בעזוך פון דייטשען פּרעמיער־מיניסטער דר. בריונינג אין קעניגסבערג האָט דער פּרעמיער־מיניסטער אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון די יודישע קהלות אין מזרח פּרייסען. די דעלעגאַציע האָט געשילדערט די טרויעריגע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער פּראָווינץ, וואָס איז נאָך דער מלחמה שרעקליך פעראָרימט געוואָרען, די אינדוסטריע און האַנדעלסצווייגען, אין וועלכע די יודען זענען געווען בעשעפטיגט זענען איצט כמעט פולשטענדיג פערניכטעט. דער דייטש־פּוילישער צאָל־קריג, וועלכער האָט געבראַכט פיל שאָדען אַלע צווייגען פון דער דייטשער ווירטשאַפט האָט אָבער פולשטענדיג צושטערט די אינדוסטרי־צווייגען, וואָס האָבען זיך געפונען אין די יודישע הענד. אויך די ענטוויקלונג פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער קאָאָפּעראַציע האָט צוגענומען ביי יודען פיל וויכטיגע פרנסה־קוועלען. צוליב דעם אַלעם זענען די יודען געווען געצוואונגען צו עמיגרירען מאַסענווייז פון מזרח־פּרייסען אין פערשידענע אַנדערע טיילען פון דייטשלאַנד און די יודישע בעפעלקערונג איז געפאַלען ביז 1/10 פון דער פאַר׳מלחמהדיגער צאָהל, אַנשטאָט 120.000 אין יאָהר 1913 לעבען איצט אין גאַנץ מזרח־פּרייסען נישט מעהר ווי 11.000 יודען.

ענטדעקט אַנ׳אַנטיסעמיטישען פּרויען־באַטאַליאָן אין רומעניען

דער קאַמף מיט די אַנטיסעמיטישע אָרגאַניזאַציעס אין רומעניען

בוקאַרעשט, (יט״א) ביים ליקווידירען די אַנטיסעמיטישע „אייזערנע גוואַרדיע" האָט די אויספאָרשונג ענטדעקט אויך אַ בעזונדערען פרויען־באַטאַליאָן, וואָס איז בעשטאַנען פון אַנטיסעמיטישע סטודענטינס. די איינצעלהייטען פון דער סענסאַציאָנעלער ענטדעקונג ווערען דערווייל געהאַלטען בסוד כדי נישט צו קאָמפּראָמיטירען די טעכטער פון פיל פּראָמינענטע רומענישע פערזענליכקייטען, וועלכע געהערען צום אַנטיסעמיטישען פרויען־באַטאַליאָן, דאָס אַריינטרעטען אין באַטאַליאָן איז געווען פערבונדען מיט אַ געהיימען שוואור־צערעמאָניאַל. חוץ דעם זענען אַרעסטירט געוואָר׳ען אַ רייה מלוכה־בעאַמטע, ווייל עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, דאָס 12 באַטאַליאָנען פון דער „אייזערנער גוואַרדיע" זענען געווען [illegible] פון די ריגירונגס־פאָנדען אויף מיליטערישע [illegible].

נישט דערלאָזט צו אַנ׳אַנטיסעמיטישען מאַרש אויף איזמאַיל

בוקאַרעשט, (יט״א) די מאַכט־אָרגאַנען האָבען בעקומען אינפאָרמאַציעס, אַז די דאָרפישע בעפעלקערונג אַרום איזמאַיל גרייט זיך אונטער׳ן איינפלוס פון אַנטיסעמיטישע אַגיטאַטאָרען צו מאַרשירען קיין איזמאַיל כדי צו פאָדערען די קאָנפיסקירונג פון יודישען פערמעגען און ערד און פערטיילען זי צווישען די פּויערים.

עס זענען גלייך אָנגענומען געוואָרען מיטלען, כדי נישט צו דערלאָזען צו עקסצעסען, די צענטראַל־מאַכט האָט געמאַכט פערזענליך פעראַנטוואָרטליך די פּאָליציי־שעפען אין די דערפער פאַר עווענטועלע געשעהענישען.

ווענדפּונקט אין דער קאָם. בעוועגונג אין די אַראַבישע לענדער

אַראַביזירונג פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין ארץ־ישראל

מאָסקווע, (יט״א) „פּראַוודאַ" פערעפענטליכט אַנ׳אַרטיקעל וועגען דעם צוזאַמענפאָהר פון דער פּאַלעסטינער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, וואָס איז פאָרגעקומען אין דעצעמבער. דער צוזאַמענפאָהר ווערט בעצייכענט אַלס ווענדעפּונקט אין דער קאָמוניסטישער בעוועגונג אין די אַראַבישע לענדער. צום ערשטען מאָל זענען אויף דעם צוזאַמענפאָהר געווען פערטרעטען די יודען און די אַראַבער אין אַ גלייכער צאָהל, די אַראַביזירונג פון צענטראַל־קאָמיטעט וואָס איז ביז־איצט בעשטאַנען אין דער מעהרהייט פון יודען מאַכט בעדייטענדע פאָרטשריטען. „פּראַוודאַ" ווייזט אָן אויף דעם געפאַהר פון „ציוניסטישען שאָוויניזם". וואָס עקזיסטירט נאָך אין די רייהען פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און פאָרמולירט פאָלגענדע אויפגאַבען פאַר דער פּאַרטיי; פערשאַרפונג פון קאַמף געגען אימפּעריאַליזם און ציוניזם אין ארץ־ישראל. בילדען שטאַרקע פּראָפּעסיאָנעלע מאַסען־אָרגאַניזאַציעס, וועלכע וועלען פיל דען די באַזע פאַר דער קאָמוניסטישער טעטיגקייט, פעראייניגונג פון פעלאַכען און בעדואינער אויפ׳ן יסוד פון אַגראַר־רעוואָלוציאָנערע פאָדערונגען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

באנקראטען און אויסגלייכען

טעגליכע כראניק פון האנדעלס = געריכט

אין אויגוסט איז שלמה ראזענשטרייך ערקלערט געוואָרען אלס באנקראָט פון 15 אפריל 1929 י. און איהם פעראָרדענט צו ארעסטירען. אין סעפטעמבער האָט זיך ראָזענשטרייך געווענדעט וועגען ארויסגעבען איהם א גלייט בריף אויף 3 חדשים. דאָס געריכט האָט די ביטע אָפּגעוואָרפען און פעראָרדענט דעם סינדיק איבערגעבען דעם גאנצען ענין דער פּראָקוראטור ווי ס'האָט זיך אויסגעשטעלט האָט ראָזענשטרייך די מאשינען, וועלכע ער האָט געקויפט ביי דער פירמע „טצאָפּיל גלאָצער", פערקויפט.

אין אָקטאָבער האָט ראָזענשטרייך בעקומען א גלייט בריף. דערווייל איז דער הויפּט-קרעדיטאָר די פירמע „טצאָפיל גלאָצער" אדורכגעקומען מיט'ן באנקראָטירטען און קיין שום אנדערער קרעדיטאָר האָט זיך נישט געמאָלדען צו דער באנקראָט-מאָסע.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען אָפּצושאַפען דעם באנקראָט אין די פאָלגען פונ'ם אורטייל פונ'ם 30 אויגוסט 1929 י.

* * *

סטאניסלאוו וויניקאיטיס און קאָמפּ. (שיק-פּעריקויף גלוביא 52) איז אין סעפטעמבער 1930 ערקלערט געוואָרען פאר באנקראָט און מ'האָט איהם בעשלאָסען צו ארעסטירען. ער האָט בעקומען א גלייט-בריף. אין יאנואר איז פאָרגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטאָרען און ס'איז בעגרינדעט געוואָרען א קרעדיטאָרען-פערבאנד און געוועהלט געוואָרען א סינדיק.

דאָס געריכט האָט די בעשלוסען פון דער קרעדיטאָרען-פערזאמלונג בעשטעטיגט.

וועגען מלוכה-שטייער פון וואוינונגען

אויפקלערונג פון מאגיסטראט

(מ) לעצטענס ווענדען זיך אין שטייער-אָפּטיילונג ביים מאגיסטראט פיל שטייער-צאָהלער מיט דער ביטע צו אנולירען דעם מלוכה-שטייער פון וואוינונגען („לאָקאלאָווי") פאר 1930.

דער מאגיסטראט קלערט דעריבער אויף, אז לויט א פעראָרדנונג פון פינאנץ מיניסטעריום קען דער שטייער אנולירט ווערען נאר ווען ס'וועט אדורכגעפיהרט א עקזעקוציע אָהן רעזולטאט 2 מאָל מיט לענגערע צייט פויזעס.

דאָס פערזענליכע ווענדען זיך אין מאגיסטראט איז דעריבער צוועקלאָז. דער מאגיסטראט שיקט ארויס בעאמטע קאָנטראָלירן, פאר וועלכע די פּעטענטען דארפען פעסטשטעלען דעם מאטעריעלען מצב און פאַרשטעלען בעווייזען, אז זיי קענען נישט בעצאָהלען דעם שטייער. אויפ'ן כמך פון די קאָנטראָלעס, טרעט ארויס דער מאגיסטראט מיט א פּאָרשלאָג צו דער פינאנץ-קאמער, אז דער שטייער זאָל סקאסירט ווערען.

האנדעלס-אנגעשטעלטע, וואָס לעבען פון לוין, וועלכע וואוינען אין איין- און צוויי-שטיביגע וואוינונגען קענען בעפרייט ווערען פון וואוינונגס-שטייער אויף דער צייט פון א בייטסלאָזיגקייט, אויב זיי וועלען צושטעלען א בעשייניגונג, אז זיי זיינען רעגיסטרירט געווען אין פ. א. פ. פ. און האָבען נישט געהאט קיין סובלאָקאטאָרען.

אויך אינוואלידען, וואָס פארנעמען וואוינונגען נישט גרעסער ווי צוויי צימערען קענען בעפרייט ווערען פונ'ם שטייער.

צוזאמענפאהר פון די פינאנץ-קאמערן

(2) אין ווארשא איז פאָרגעקומען א צוזאמענפאהר פון פרעזעסען פון פינאנץ-קאמערן און לייטערס פון די 2-טע אָפּטיילונגען פון גאנץ פוילען. דער לייטער פון דער 2-טער אָפּטיילונג אין דער לאָדזשער פינאנץ-קאמער האָט אויפ'ן צוזאמענפאהר געהאלטען א רעפעראט וועגען דער לאגע אין לאָדזשער ראיאָן. דער דאָזיגער רעפעראט האָט אויך זיך געצויגען די ספּעציעלע אויפמערקזאמקייט פון צוזאמענפאהר, אויף וועלכען עס זיינען אויך אנוועזענד געווען דער פינאנץ - מיניסטער מאטושעווסקי, די וויצע-מיניסטאָרען סטאזשינסקי און גראָדזינסקי, און דעפּאַרטאמענט-דירעקטאָרען און מיניסטעריאל-אינספּעקטאָרען.

ס'ווענען ארומגערעדט געוואָרען די ארגאניזאציאָנס-טעטיגקייט פון די שטייער-אמטען. נאָטשעלניק סידאָרסקי האָט אָנגעוויזען, אז די טעקסטיל-אינדוסטרי בפרט די גרויס-אינדוסטרי האָט ארויסגעוויזען א פערמאָגענטען צוריקגאנג. אין די איבריגע פּראָדוקציע-צווייגען זיינען קיין ענדערונגען נישט פאָרגעקומען.

דער צוזאמענפאהר האָט זיך אויך פערנומען מיט דער פראגע וועגען האנדווערקער, דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל האָט געפּסקענט אז אלע האנדווערקער וועלכע בעשעפטיגען איין ארבייטער זיינען פריי פון אויסקויפען פּאַטענטען.

נעכטען נאָכ'ן צוריקקומען פון צוזאמענפאהר האָט נאטשעלניק סידאָרסקי צוזאמענגערופען א קאָנפערענץ פון אלע לייטערס פון די שטייער-אמטען און זיי אינפאָרמירט וועגען פערלויף פון צוזאמענפאהר און האָט אויפגעפאָדערט זיך צוצופּאסען צו די אויפקלערונגען פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל לטובת די שטייער-צאָהלער און צו פערמיידען איבריגע רעקורסען.

א וועה-געשריי פון עקסמיטירטע

(א) א דעלעגאציע פון די עקסמיטירטע פאמיליעס, וועלכע וואוינען אינ'ם הויז אויף באזארנא 5, האָט זיך געווענדעט צום וואָיעוואָדע, אז ער זאָל משפיע זיין די אָפּטיילונג פאר סאציאלע הילף ביים מאגיסטראט, דאָס זי זאָל פערבייטערן דעם מצב פון דעם וואוין-הויז, אָדער בעשטימען פאר זיי א מעהר פּאסיגען ארט אויף צו וואוינען. אינ'ם מעמאָריאל, וועלכען די דעלעגאציע האָט איבערגעגעבען ווערט אָנגעוויזען, אז דאָס דריי-שטאָקיגע הויז איז בעוואוינט דורך עטליכע הונדערט פּערזאָן, וועלכע געפינען זיך אין אויסערגעוועהנליך שלעכטע סאניטארע בעדינגונגען. צוליב דעם, וואָס דער בעשעדיגטער דאַך איז נישט רעפּערירט געוואָרען גיסט אריין אין די שטובען אויפ'ן דריטען שטאָק און דאָס ביסעל פערמעגען ווערט צו שאנדען.

אויפ'ן זאַל פונ'ם דריטען שטאָק, וואָס פערנעהמט 336 קוואדראט-מעטער, וואוינען 32 פאמיליעס (169 פּערזאָן). ס'איז ענג אזוי, אז קיין שום געגענשטאנדען קען מען נישט אוועקשטעלען, ווייל ס'איז נישטא קיין אָרט. די קינדער וואָס געהען אין שולען האָבען נישט וואו צו מאכען זייערע לעקציעס, ווייל ס'איז נישטא קיין אָרט וואו אוועקצושטעלען א טישעל.

ביינאכט איז די גאנצע פּאָדלאָגע בעדעקט מיט שעניקעס, וואָס ליגען הארט איינער ביים צווייטען א. אז. וו.

די דעלעגאציע האָט געבעטען, אז די וואָיעוואָדזטווע זאָל זיך פּעראינטערעסירען מיט זייער לאגע.

שר

פויערים געוואלט אויפהענגען א מלוכה-בעאמטען

סענסאציאָנעלער פּראָצעס אין קרייז-געריכט

(2) דעם 17 מאי האָט אנ'אויטא ביים דאָרף זלאָטניקי הינטער פּיאָניץ איבערגעפאהרען 2 פויערים. ס'איז אנגעלאָפען א המון פויערים וועלכע האָבען דעם שאָפער לישנעווסקי געוואלט לינטשען, אונטער דער אויפהעצונג פון די סאלטיסען איגנאצי בעדנארעק און אנדזשעי אגראדאָוטשיק, האָט זיך דער המון געוואָרפען אויפ'ן שאָפער. א בעאמטער פון דער שטעטישער סטאראסטווע גארטשיצקי האָט זיך לעגיטימירט אלס פּאָליציי-בעאמטער און האָט רעכענענדיג אז די ביידע איבערגעפאהרענע וועט אפשר געלונגען אפּצוראטעווען, גע הייסען דעם שאָפער זיי אָפּפיהרען אין נאָהנטען שפּיטאָל.

די פויערים האָבען פערדעכטיגט אז ער וויל אויף אזא אופן שאַפען א מעגליכקייט פאר'ן שאָפער צו אנטלויפען און האָבען זיך געוואָרפען אויף גארטשיצקין. גארטשיצקי האָט צוויי מאָל אויסגעשאָסען אין דער לופט. דער-וויל איז ער בעפאלען געוואָרען פון הינטען. מ'האָט איהם צושלאָגען אזוי, אז ער האָט פערלוירען דעם בעוואוסטזיין און שפּעטער אריינגעוואָרפען אין גרוב ביים וועג; שפּעטער האָט מען פון סאלטיס בעדנארעק געבראכט א שטריק איהם געבונדען און געוואָלט איהם אויפהענגען אויף א טעלעגראפען-סלופּ. דערווייל איז אנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָט איהם בעפרייט.

גארטשיצקי האָט וועגען דעם פאָרגעקומענעם געמאָלדען דעם פּאָליציי-פּשאדאָוניק פּיעטראשעק, אָבער ער האָט די זאַך נישט גענומען ערנסט.

די וואָיעוואָדישע פּאָליציי-קאָמענדע האָט אדורכגעפיהרט אנ'אויספאָרשונג און האָט פערפיהרט א פּראָצעס געגען איגנאצי בעדנארעק, יענדזשעי אגראדאָוטשיק, יוזעף יאניאק, וולאדיסלאוו און אנטאָני מאטשאק, יוזעף און וואלענטי פּארשינסקי און דער פּאָליציי-פּשאדאָוניק פּעטראשעק, וועלכער האָט דעם גאנצען ענין געוואָלט פערטושען.

נעכטען איז דער פּראָצעס פאָרגעקומען אין היגען קרייז-געריכט.

דאָס געריכט האָט ארויסגעטראָגען אנ'אורטייל, לויט וועלכע אלע אנגעקלאָגטע, אויסער דעם געוו. קאָמענדאנט פון דער פּאָליציי אין זלאָטניק, אנטאָני מאטשאק ווערען בעשטראָפט מיט 1 חודש ארעסט, יעדער פאר ארויסרופען א געשלעג, פון פּאָרוואורף, אז זיי האָבען געוואָלט אויפהענגען דעם ארעסטאנט זיינען זיי בעפרייט געוואָרען.

בלוטיגער רויב-אנפאל

אויף א מעוברת'דיגער פרוי

(2) די 23-יעהריגע יוזעפא בערענדט (פיגורא גאס 7) האָט געארבייט אין שטייגערס פאבריק, יעדען אָוונד ווען זי פלעגט געהן אהיים פלעגט איהר ענטקעגען געהן איהר מאן. נעכטען, ווען ער איז איהר ענטקעגענגעגאנגען און האָט זי נישט געטראָפען, איז ער געוואָרען אונרוהיג און אוועק אין פאבריק, זיך דערוויסען וואָס מיט איהר איז. דאָרט האָט מען איהם געזאָגט אז זי איז שוין זייט א שעה אוועק פון פאבריק. אזוי ווי די פרוי איז מעוברת, האָט ער זיך געלאָזען זי זוכען און ענדליך זי געפונען אויפ'ן וועג ליגען אין א קאלוזשע בלוט א פערחלשטע, אויף זיינע געשרייען איז אנגעלאָפען א פּאָליציי-פּאַטראָל און מ'האָט אויך ארויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט ביי דער בערענדט צעהן שטעך-וואונדען אין ברוסט, קאָפּ, האלז און פּלייצע, די פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף זאגאיניקאָווא.

ווען זי איז געקומען צו זיך האָט זי דערצעהלט אז אויף מארסקא גאס איז זי בעפאלען געוואָרען פון דריי אומבעקאנטע, וועלכע האָבען פון איהר געפאָדערט, אז זי זאָל אָפּגעבען זיי דאָס געלד, וואָס זי האָט ביי זיך, כדי זיי זאָלען קויפען בראנפען. ווען זי האָט זיי ערקלערט אז זי האָט ביי זיך נישט קיין געלד, האָבען זיי איהר צושטאָכען מיט מעסערס און אנטלאָפען, איבערלאָזענדיג זי א פערחלשטע.

די פּאָליציי האָט ארעסטירט אנטאני בענעק און סטעפאן מארטשאק בעקאנטע מעסער-שטעכער, וועלכע מ'איז חושד אין אויספיהרען דעם אנפאל. מ'האָט זיי אָפּגעשיקט אין טורמע אויף קאָבער-ניק-גאס.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג = ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראָטעזן-ווערקשטאט
נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.53

מיטוואך
21
ג
שבט תרצ"א

אמעריקאנער אמבאסאדאר אין לאדז

(–) מאָנטאג און דינסטאג האָט אין לאָדז געווײלט דער נייער אמבאסאדאָר פון די פעראייניגטע שטאטען, ה' דזשאָן ווילים. דער וואָיעוואָדע יאשטשאלט האָט וויזיטירט דעם אמבאסאדאָר אין דעמזעלבען טאָג האָט דער אמבאסאדאָר ווילים רעוויזיטירט דעם וואָיעוואָדע אין דער וואָיעוואָדזטווע.

דינסטאָג איז דער אמבאסאדאָר אויפגענומען געוואָרען אין גראנד האטעל דורך די לאָדזשער גרויס-אינדוסטריעלער. נעכטען האָט דער גאסט בעזוכט א רייה לאָדזשער פאבריקען, שטעטישע אינסטיטוציעס א. א. וו. ביי דער באהן האָבען איהם בעגעגענט פאָרשטעהער פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט מיט'ן וואָיעוואָדע בראש, אינדוסטריעלער און שטאָטישע קרייזען. דער אמבאסאדאָר איז געבליבען זעהר צופרידען פון דער אויפנאהמע אין לאָדז.

נייע פארשריפטען וועגען „אדראַטשעניעס" פאר פאבאר-פליכטיגע

(א) לעצטענס זיינען איינגעפיהרט געוואָרען נייע פאָרשריפטען בנוגע „אָדראָטשעניעס" אין מיליטער-דינסט: קיינער פון די פאבאר-פליכטיגע קען נישט בעקומען קיין „אָדראָטשעניעס" אויב געגען איהם ווערט געפיהרט א פּראָצעס, אָדער ס'קומט פאר אנ'אויספאָרשונג. דאָס נישט צושטעלען זיך צו דער רעגיסטראציע, נישט אנמעלדען וועגען ענדערען דעם וואוינונגס אדרעס וועט בעטראכט ווערען אלס א פערברעכען. פאר וועלכען מ'פערלירט דאָס רעכט אויף אדראָטשעניעס.

פון איצט אָן וועלען אלע געריכטען, שטאָטישע סטאראָסטווע א. אנד. מיטטיילען די ענגשטע קאָמענדע פ.ק.א. און פּאָליציי קאָמיסאריאט וועגען יעדען פאל, ווען געגען א יונגענמאן אין פאבאר-עלטער וועט פעפיהרט ווערען א פּראָצעס, אָדער אנ'אויספאָרשונג.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאפּראָווסקי (נ. וואָמיעסקא 15), טראָוואָווסקי (בזשעזשינער 56), ראָזענבלום (ציגעלגאס 12), בארטאשעווסקי (פּעטריקאָווער 95), קלופּט (קאָנסטאנטינער 54), טשינסקי (ראָקטשינסקא 53).

יוד. ארטיסטן-פעראיין אין פוילען
דירעקטאריאט
פון די פאריינ.-טעאטערן
בעפולמ. דיר. פאר לאָדז: שטאָק-פעדער. לייטער: א. בזשאזאָ

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
„ארט" ביילער מאנטייפעל זאבאדני 43
איי ווייטשע זאל
מייסטעל. לייטער: משה בראדערזאָן.

לעצטע פארשטעלונג פון 3-טען פראגראם
היינט, מיטוואך, דעם 21. יאנואר
1 פארשטעלונג
אנהויב 9.15 א זייגער אין אָוונד
וועמיר גוטסגינט

פּראָגראם: 1) פּראָלאָג, 2) וטירות, 3) די שמאָט, 4) זיבען זאבען. 5) קוקזייטר גרגרות, 6) יגדיל זיגען, 7) דער וואושנער אורח, 8) אין א שיף-נעשעסט. 9) אית-'קע, 10) רויזען-ליר, 11) נישט-גוט. 12) אונזער מענאזשעריע, 13) קאָרא-בראַנדע, 14) אין זאַקאָפּאנע.

אנסאמבל לויט'ן א. ב. פּרויען: זיסעל-גירל, מ. דזילסקא, לאָלא זילבערמאן, שיינע מרים. משע פעטערמאַן, אלא שליפּקאָוויטש. מצוער: מ. אַלטמאן, ש גאָלדשטיין, ש, דושיגאַי, מ. קאָן י. ריינגלאָס, י. שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: י. ל. פּרץ, מ. ב ארזרואָן, דער טונקעלער, א. קאַסאנאָוסקי.

מוזיק: ה. רובין, א. ביינעדמאַן און פאָלקס-מאָטיווען!
דעקאָראציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער,
טענץ איינגעשטעלט דורך איזעא פּיגשיצקא.
מוזיק-לייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשעגאן שומאכער.
בינען-אינספּעקטאָר—ט. קאָי, ליכט-עפעקטען—יעראָ.

פרייטאג דעם 23 יאנואר פּרעמיערע!
מ'ערעל דרעהט זיך

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאָג און פון 5 אָוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאָג

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מיטוואך, דעם 21-טען יאנואר

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק-
ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען
דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג. —

היינט און פאלגענדע טעג!
פילם פאר אלע פעלקער פון דער וועלט,
קלאנג-פילם מייסטערווערק פון געפיהלען
פון דער מענשהייט און טרויעריגער סך-
הכל פאר דער געגענווארטיגער קולטור
און ציוויליזאציע.
רעזשיסירט דורך נעניאדין S. Van Dyke
שעפער פון פילם „POGANIN", א.נ.

ווייסע שאטענס

שעהנקייט פון דער נאטור, ליבע און
דאס לעבען פון די איינוואוינער פון
די פילפארביגע אינזלען פון די דרום-
ימים. —:— אין די הויפט-ראלען:
RAQUEL TORES, MONTE BLUE
אויסערן פראגראם: קלאנג-צונאבע
און אקטואליטעטען פון לאנד

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 אכמיטאג
שבת, זונטאג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזען.

צום 70-יעהריגען יובילעאום פון נחום סאקאלאוו
פייערונג אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

היינטיגע וואך פייערט דער גרויסער ציוניס-
טישער פיהרער און שריפטשטעלער, פרעזידענט
פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, נחום סאקא-
לאוו זיין 70-יעהריגען געבורטס-טאג יובילעאום.
אין צוזאמענהאנג מיט דעם אָרדענט איין
די היגע ציוניסטישע ארגאניזאציע דעם קומען-
דיגען זונטאג אוונד א פייערליכע פערזאמלונג
געווידמעט דעם יובילאר.
די פרטים וועלען בעזונדערס מיטגעטיילט
ווערען.

אפגעלייגט דעם קאנצערט פאר קינדער פון חיה'לע גראבער

דאס קוראטאריום פון די שולען און קינדער-
היימען א. נ. פון וול. מעדעם אין לאדז בעט איבז
מיטצוטיילען, אז דער קאנצערט פאר קינדער פון
חיה'לע גראבער, וואס האט געזאלט פארקומען
מאנטאג, ד. 26 ד. ח. אין פילהארמאניע-זאל, איז
אפגעלייגט געווארען.

פון דער „יודישער טעאטער-סטודיע" און „הזמיר"

אויך די לעצטע פארשטעלונגען פון דער
„יודישע טעאטער סטודיע" אין „הזמיר" זענען
דורך מיט גרויס ערפאלג.
די „יודישע טעאטער סטודיע" האט בעשלא-
סען צו געבען 3 פאפולערע פארשטעלונגען פרייי-
טאג ד. 23 ד. ח. שלום עליכם'ס קאמעדיע „די
גאלדגרעבער", שבת, ד. 24. זונטאג ד. 25 צום
דריטצענטען און פיערצענטען מאל י. ל. פרץ'ס
„אין פאליש אויף דער קייט".
די „יודישע טעאטער סטודיע" וועלכע האט
זיך „קונה-שם" געווען מיט די צוויי גרויסע אויפ-
פיהרונגען פון שלום עליכם און י. ל. פרץ, גרייט
צו איצט א ניי גרויס-ווערק פון דיכטער שלום
אש די פרובען גייען צו זעהר אינטענסיוו און
בקרוב וועלען מיר האבען די מעגליכקייט צו זע-
הען די „יודישע טעאטער סטודיע" אין א נייע
גרויסע קאפיטאלער אויפפיהרונג.

לערנט זיך א פאך!
נוצט אויס די געלעגענהייט! דער בעריהמטער לאנג-
יעהריגער צאהן-טעכניקער מיט פיל פראקטיק האט א
פרייע ארט פאר איין פערזאן, צום אויסלערנען דעם פאך פון
א צאהן-טעכניקער לויט א לעצטער אמעריקאנער מעטאדע.
אינפארמאציעס: זשעלאזנא 42, 1. שט., פראנט, וו. 6.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12-2 און פון 5-7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

טראגישע ליבע צווישען א ברודער און א שוועסטער,
סענסאצ. שווינדעל מיט א פאלשער ערפינדונג,
גרויסע סוחרישע אפערעס,
קאמף צווישען פאטער און טאכטער,
משוגעים-הויז און תפיסה,
ערהאבענע ליבע צווישען א מיליאנערישער טאכטער
און ארימען שאפער,
— דאס איז דער אינהאלט —
פון סענסאציאנעל-עראטישען ראמאן
פון לאדזשער לעבען
פרייטאג-
אין „נייעם פאלקסבלאט"

ארום שטאט-ראט
ענין גראשקאווסקי-וואלטשינסקי — פיצעס האלצגרעבער זאל דימיסיאנירען — וואכט א וויצע-פרעזעס — סעניארען-קאנווענט האט דאס ווארט

(ב) די דאנערשטאג'דיגע זיצונג פון שטאט-
ראט רופט ארויס א שטארקע פעראינטערעסירונג.
אויף דער זיצונג וועט נאך דער ענין וואלטשינסקי
און גראשקאווסקי נישט ערלעדיגט ווערען אבער
נישט ווייניגער סענסאציע רופט ארויס דער ענין
מיט די וואהלען פון פרעזידיום פון שטאט-ראט.
ווי מיר דערוויסען זיך זאל דער ביזאיצטי-
גער פיצעס פון שטאט-ראט אינזש. האלצגרעבער
רעזיגנירען פון זיין אמט און אויף זיין ארט ווערט
דורך די פ.פ.ס. ארויסגערוקט די קאנדידאטור פון
געוועזענעם דעפוטאט קאוואלסקי. ביז איצט איז
נאך נישט ארויסגערוקט קיין קאנדידאט אויפ'ן
ארט פון וויצע-פרעזעס וואלטשינסקי. ס'ווערען
אנגערופען די נעמען פון ד"ר טאמאשעווסקי, ראט-
מאן ביאלער און אינזש. פראשקער. דערווייל ווע-
רען געפיהרט לויזע געשפרעכען. ערשט די זיצונג
פון סעניארען-קאנווענט, וואס וועט פארקומען פאר
דער זיצונג פון שטאט-ראט וועט בעשטימען די
קאנדידאטורען.

וועגען אנולירען „מאַנטהאוועס"-שטייער

(ב) די פינאנץ-קאמער האט בעקומען דאס
רעכט צו אנולירען דעם פערמעגענס-שטייער ביז
1000 זל. אויב מ'קען ביים צאהלער דעם שטייער
נישט איינקאסירען. גרעסערע בעטראגען קענען
אנולירט ווערען נאר דורכ'ן פינאנץ מיניסטעריום.
שטייערן וועלען אנולירט ווערען אויב אן עקזע-
קוציע וועט נישט געלונגען, אויב דער שטייער-
צאהלער האט נישט קיין הכנסות פון וועלכע מ'זאל
קענען דעם שטייער איינציהען, אויב די עקזע-
קוציע קאסטען זענען גרעסער פון דער סומע וועל-
כע מ'קען דערגרייכען א. א. וו.

דער קאנפליקט אין גייערס פאבריק דויערט ווייטער

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז
אין גייערס פאבריק אויסגעבראכען א קאנפליקט און
דער ארבייטס-אינספעקטאר האט צוזאמענגערופען
א קאנפערענץ פון ביידע צדדים כדי אויסצוגלייכען
דעם סכסוך. צו דער קאנפערענץ זענען אבער גע-
קומען בלויז די פארשטעהער פון די ארבייטער;
די אדמיניסטראציע פון דער פאבריק האט צוגע-
שיקט א בריף, אז זי וועט נישט קומען.
די ארבייטער האבען ערקלערט דעם ארבייטס-
אינספעקטאר, אז זיי וועלען אויף קיין ערגערע
ארבייטס בעדינגונגען נישט מסכים זיין.
דערווייל האבען נעכטען זיך אויך אפגעשטעלט
איינציגע אפטיילונגען פון דער שפינעריי און אויב
דער שטרייק אין וועבעריי וועט דויערן נאך עט-
ליכע טעג, קען קומען צו א שטרייק אין דער
גאנצער פאבריק.

פון געריכט

(2) יאן יאקימאוו איז אין מיליטערישען-
געריכט געמשפט געווארען פאר דעזערציע. אויפ'ן
פראצעס האט ער זיך פערטיידיגט, אז דער קאפ-
ראל פלעגט איהם שלאגען. דאס געריכט האט
איהם פערמשפט אויף 7 חדשים טיורמע.

4 חדשים טיורמע פאר צורייסן א וועקסעל

(2) ארטור יאב (קיאווסקא 4) האט געקויפט
ביי אמאליע נאוואק א מאטאציקל און האט איהר
אויסגעשטעלט 2 וועקסלען צו 100 זל., וועלכע
זיין פאטער האט זשירירט. ווען נאוואק איז געקו-
מען צו איהם מיט א וועקסעל איינמאהנען דעם חוב,
האט יאב דעם וועקסעל צוריסען.
דאס געריכט האט איהם דערפאר פערמשפט
אויף 4 חדשים תפיסה.

זעלבסטמארד צוליב ארבייטס-לאזיגקייט

(2) זאפיא פיטרושאנסקא (פראנציסקאנער
67) האט אויסגעטרינקען סם כדי צו בעגעהן
זעלבסטמארד. אין א שווערען צושטאנד האט איהר
די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.
די סבה — ארבייטסלאזיגקייט.

פארלעזונג אין וויזא

מארגען וועט אין וויזא (שיענקעוויטש 26)
פארקומען א פארלעזונג פון פרוי ד"ר פעליציא פי-
נעס א. ד. ט. „די בעדייטונג פון א פרעבעל שולע
פאר דער ענטוויקלונג פון קינד". די פרעלעגענטי-
ן איז א ספעציאליסטין אין דער פראגע פון ער-
ציהונג לויט'ן סיסטעם פון מאנטעסארי.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, דעם 21 יאנואר.

11,58 צייט סיגנאל. 12,05 גראמאפאן-פלי-
טען, 13.15 טאג-פראגראם, קינא און טעאטער-רע-
פערטואר, 15,50 פארלעזונג, 16 15 קינדער-פראג-
ראם, 16,45 גראמאפאן-פליטען, 17,15 פארלעזונג,
17,45 פאפולערער קאנצערט, 18,45 פערשידענעס
19,20 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס
קאמער, פראגראם אויף מארגען, 19,25 גראמאפאן
פליטען, 19,40 ראדיא-זשורנאל, 19,55 גראמא-
פאן-פליטען, 20,00 וועגען רויכערען (פארלעזונג)
20,15 מוזיקאלישער פעליעטאן, 20,30 לייכטע
מוזיק, 21,00 סימפאנישער קאנצערט פון לאנדאן,
23,00 קאמוניקאטען, טאנץ מוזיק.

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

לאדז האט געליטען פון א גרויסען באנקראט אין טארנאפאל

אין טארנאפאל האט באנקראטירט איינער
פון די דארטיגע גרעסטע הורט-געשעפטען אין
דער טעקסטיל בראנזשע פינקוס מערלען.
די פירמע וועלכע האט געהאט א זעהר גו-
טען שם האט זיך ביז איצט אלע מאל גוט אויס-
געוויקלט פון איהרע פערפלעכטונגען איהרע חובות
בעטרעפען ביז 700 טויזענד זלאטעס און זי איז
היינטערשטעליג אויף 200.000 זל.
די גרעסטע קרעדיטארען פון דער פירמע
זענען — לאדזער.

פערשידענעס

(מ) אין רעזולטאט פון די קאנטראלעס,
וועלכע ס'האט אדורכגעפיהרט די שטעט'שע וואוי-
נונגס-אינספעקציע אין 1930 י. זיינען אויסגע-
פיהרט געווארען 2169 רעמאנטען און וואוינונגען.
אין 1929 י. זענען אדורכגעפיהרט געווארען 1997
אזעלכע רעמאנטען.
(—) די האנדעלס ריכטער האבען איינגעאר-
דענט א געזעגענונגס-אוונד פאר'ן פרעזעס פון
קרייז-געריכט בעלזשינסקי, פרעזעס בעלזשינסקי
האט אין צוזאמענהאנג דערמיט מנדב געווען 1000
זל. לטובת דעם קאמיטעט פאר די ארימסטע, דאס
געלד איז איבערגעגעבען געווארען דעם וואיעוואָ-
דע יאשטשאלט.
דער קאמיטעט פאר די ארימסטע דאנקט
דעם ריכטער בעלזשינסקי פאר דער דאזיגער נדבה.

סאניטארע קאנטראלעס אין פריזיר-אנשטאלטען

(מ) אין פע לויף פון די לעצטע וואכען הא-
בען די שטעטישע סאניטארע דאקטוירים אדורכ-
געפיהרט אינספעקציעס אין אלע פריזיר-אנשטאל-
טען אין אלגעמיין האט די אינספעקציע פעסטגע-
שטעלט, אז דער סאניטארער צושטאנד האט זיך
געבעסערט.
אין עטליכע אנשטאלטען איז פעסטגעשטעלט
געווארען, אז זיי שליסען זיך אן מיט די פריוואט
וואוינונגען. די סאניטארע מאכט האט פארארדענט,
אז דער אנשלוס זאל סקאסירט ווערען, אויב נישט
וועלען די אנשטאלטען געשלאסען ווערען.

אנגעצונדען זיך אן אויטא אין מיטען גאס

(2) נעכטען ביינאכט האט זיך אויף רוג-
פיעטריקאווער אין אנא אנגעצינדען אן אויטא, בעת
דער שאפער האט געוואלט לאזען דעם אויטא אין
בעוועגונג. צוליב דעם, וואס דער „שילניק" איז
פערפרוירען געווארען, האט דער שאפער אנגע-
הויבען מיט ביידע הענד שטארק דרעהען די קאר-
בע. דער פאסאזשיר האט בעוויזען ארויסצושפרינ-
גען פון ברענענדען אויטא און צוזאמען מיט'ן
שאפער אלארמירט די פאליציי, וועלכע האט איינ-
געלאשען די שרפה נאך איידער ס'זענען אנגע-
קומען די פייערלעשער. בעת'ן לעשען האבען זיך
די פאליציאנטען אנטאני גלאדקי און לוציאן פע-
קולא אפגעבריהט.
פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט הילף.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר איזיק נאז, האלז, אויערן פ'	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער פונדער-קרענקה.	$4^1/_2$-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערנאל חייט און וענער.קר.	$12^1/_2$, $11^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$1^1/_2$—$12^1/_2$

[illegible]
אימפפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציהן, קראנען, טאפטען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

נייער פאלקסבלאט

דער יודישער האנדווערקער

נייער פאלקסבלאט

וועכענטליכע אפטיילונג געווידמעט דער יודישער פראדוקטיווער ארבייט

וואס זענען און דארפן זיין די האנדווערקער-קאמערן *)

פון די אלע קארפאראציעס, געזעלשאפטען און פעראיינען ביי די האנדווערקער האבען די העכסטע ארגאניזאציאנעלע שטופען דערגרייכט די האנדווערקער-קאמערן, וועלכע האבען אויך די גרעסטע באדייטונג. זיי זענען דערהויבען געווארען צו דער ראל פון א ווירטשאפטליכער זעלבסט-פערוואלטונג. א חוץ דעם געביט פון דער געוועזענער דייטשער אקופאציע, זענען די האנדווערקער-קאמערן אין גאנץ פוילען ענטשטאנען אין די לעצטע יאהרען און אייניגע פון זיי עקזיסטירען קוים א יאהר און געפינען זיך נאך אין סטאדיום פון עקספערימענטען. ס'איז דעריבער פערשטענדליך זייער נאך נישט פולקאמענהייט. פיל פראקטיק דאגעגען האבען די האנדווערקער-קאמערן אין מערב-אייראפע, און אין אונזער פויזען.

די אייגענטליכע אויפגאבע פון די האנדווערקער-קאמערן איז צו רעפרעזענטירען די האנדווערקער אינטערעסען. אין פוילען זענען די קאמערן אייגעשטעלט לויט די וואיעוואודזטוועס, די האנדווערקער-קאמערן דארפען קאנצענטרירען אין זיך די אנשטרענגונגען פון אלע האנדווערקער, וועגען הויבען די פראדוקטיווקייט פון זייערע ווארשטאטען, פערטיידיגען די אינטערעסען פון האנדווערקער און מיט אלע מיטלען שטרעבען צו פערבעסערען די עקאנאמישע לאגע און הויבען דעם קולטורעלען ניווא פון די האנדווערקער.

אין זייער טעטיגקייט דארפען די האנדווערקער-קאמערן נישט אפטרעטען פון די דאזיגע צילען און דעריבער טארען זיי זיך נישט איינלאזען אין קיין פאליטיקעריי. אלע מיטגלידער פון דער האנדווערקער-קאמער מוזען געדענקען, אז זיי רעפרעזענטירען די אינטערעסען פון גאנצען האנדווערק און זיי מוזען זייער טעטיגקייט ווענדען לטובת דער מלוכה און געזעלשאפט. זיי טארען דעריבער נישט ארויסרוקען קיין פאליטישע ענינים, קיין ענינים פון גלויבען אז"וו. און בעמי הען זיך די דאזיגע ענינים צו באזייטיגען, כדי צו פערהיטען אין רייבונגען צו וועלכע ס'קען קומען פון קאנפליקטען.

די האנדווערקער-קאמערן טארען נישט זיין קיין פלאץ פאר רעאקציאנערע שטרעבונגען. צים בעדויערען קען מען אבער שוין איצט בעמערקען אזא שטרעבונג אין געוויסע קרייזען. אין די ענדעקעס למשל, אויסניצענדיג די נידריגסטע אינסטינקטען פון די מאסען ווילען ארייטראגען א פערמישונג, כדי שפעטער צו קענען פאליטיש די דאזיגע פערמישונג אויסניצען.

די האנדווערקער-קאמערן האבען א מעגליכקייט אריינצופיהרען אלס יועץ און הויפט-אויספיהרער א מיטארבייטער, וואס מוז זיין נישט דוקא א האנדווערקער. דאס איז דער אזוי-בערופענער „סעקרעטאר", וועלכער שפילט זעהר א וויכטיגע ראל אין לעבען און טעטיגקייט פון דער אינסטיטוציע. נאטירליך מוז דאס זיין א מענש, וואס קומט צום האנדווערק נישט צופעליג, וואס איז מיט איהם פערבונדען און קען גוט זייגע נויטען און שטרעבונגען.

קאזשימערזש בודזשינסקי.

*) דער דאזיגער ארטיקעל איז א פראגמענט פון א גרעסערער ארבייט פון אנ'אנגעזעהענעם האנדווערקער-טוער.

האנדעלס-מיניסטעריום

בעשטעטיגט דעם בודזשעט פון דער האנדווערקער-קאמער אויפן יאהר 1931

א דעלעגאציע פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער אין די פערזאנען פון פרעזידענט שוואקאווסקי און פערטרעטער פון סעקרעטאר ה' גאלדקריגען איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, כדי צו אינטערווענירען אין האנדעלס-מיניסטעריום, אז ס'זאל בעשטעטיגט ווערען דער בודזשעט אויף הייניגעס יאהר. דער פרעלימינאר-בודזשעט, וועלכער איז אנגענומען געווארען דורך דער האנדווערקער קאמער אויפ'ן יאהר 1931 איז בעגרעניצט געווארן מיט דער סומע פון 235 500 זל. צווישען די פאראויסגעזעהענע אויסגאבען איז אינטערעסאנט די פאזיציע פון 10.000 זל. אויף איינצוארדנען א קארטאטעקע, וואס זאל קענען בענוצט ווערען צו סטאטיסטישע צוועקען.

אין די הכנסות ווערט פאראויסגעזעהען 60.000 זל. פון אפצאהל פאר עקזאמענס, איינשרייב-געלד פון לערן-יונגלעך — 20.000 זל.

הייניגעס יאהר איז דאס געהאלט פאר'ן סעקרעטאר בעשטימט געווארען 12.000 זל. א יאהר (פריהער געווען 24.000 זל.) און ס'איז פערקלענערט געווארן אויף 10 000 זל. די רעפרעזענטאציע-אויסגאבען פאר'ן פרעזידענט און פערוואלטונגס מיטגלידער א חוץ דעם איז אויך געשטראכען געווארען 5.000 זל. אויף איינקויפען אינווענטאר. צוזאמען איז געשטראכען געווארען 37000 זל.

די דעלעגאציע איז אויפגענומען געווארען אין מיניסטעריום און נאך בעהאנדלען דעם ענין איז דער בודזשעט מיט א פאר קליינע ענדערונגען בעשטעטיגט געווארען. אינ'ם בודזשעט איז אריינגעשטעלט געווארען א פאזיציע פון 2.000 זל. אויף נייע וואהלען.

ווי בעקאנט זעהט פאר דער סטאטוט, אז הייניגעס יאהר דארפען פון דער האנדווערקער-קאמער ארויסטרעטען א טייל ראטמענער און אויף זייער ארט דארפען געוועהלט ווערען נייע.

קאלופניקעס און דאס צעכען-געזעץ

(דיסקוסיע-ארטיקעל)

לעצטענס איז ווידער אויפגעשוואומען די פראגע צי דארפען „קאלופניקעס" אויך אויספיהרען אלע תקנות פון צעכען-געזעץ? איבער דער פראגע איז שוין זייער פיל דעבאטירט געווארען, עס זענען שוין פארגעקומען א ים מיט קאנפערענצען און אויב עס איז נאך ווייטער די פראגע אויפ'ן טאג-ארדנונג איז עס א רעזולטאט פון דעם, וואס געוויסע האנדווערקער-פארשטעהער בעמיהען זיך אין אלע אינסטאנצען, אז די קאלופניקעס זאלען דאך ארונטערפאלען אונטער'ן געזעץ, און דערביי פערשפרייט מען גאנץ ברייט דעם געדאנק, אז עס מוז אויפ'ן כמך פון געזעץ געשאפען ווערען א וועלכע עס איז מלוכה'שע אינסטיטוציע, וואס זאל האבען די השגחה אויך אויף די קאלופניקעס, און ווי עס הערט זיך האלט עס שוין דערביי, אז די קאלופניקעס זאלען דאך „געהאלפ'ן" ווערען מיט אנ'אויבערשטער השגחה, דאס זאל זיין ווארשיינליך... די האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער.

דאס האנדעלס- און אינדוסטריע-מיניסטעריום האט נאך אין יאהר 1928 געענטפערט דעם האנד ווערקער-פעראיין אין ווארשא, פשעיאזד 13 (נומער „P D/32") אז צוליב דעם, וואס די קאלופניקעס ענטשפרעכען נישט די פאדערונגען פון פקט. 1 פון צעכען-געזעץ, אינטערליגען זיי נישט די פארשריפטען פון דאזיגען געזעץ, אויב האנדעלט זיך וועגען אומזאץ-שטייער האט דאס פינאנס-מיניסטעריום אין א ספעציעלען צירקולאר פון 30 יוני 1927 אונטער'ן נומער 8 אפיציעל פעסטגעשטעלט, אז קאלופניקעס געהערען צו דער קאטעגאריע ארבייטער, און דארפען נישט צאהלען דעם שטייער. פון די אויבענציטירטע אפיציעלע דאקומענטען איז צו זעהן, אז קאלופניקעס אינטערליגען נישט דעם צעכען-געזעץ און דארפען אפילו נישט צאהלען דעם אומזאץ-שטייער.

עס וואלט דעריבער כדאי געווען, אז די פארשטעהער פון די קאלופניקעס-פעראיינען, אנשטאט צו זוכען מיטלען, אז זייערע מיטגלידער זאלען אויך „געהאלפען" ווערען מיט עפעס א גזירה, זאלען בעסער אונטערנעהמען שריט, אז זייערע מיטגלידער זאלען האבען בעווייזען, אז זיי זענען „קאלופניקעס" און גלייכצייטיג מאכען בעמיהונגען, אז דער צירקולאר פון פינאנס-מיניסטעריום וועגען בעפרייען קאלופניקעס פון אומזאץ-שטייער זאל אויסגעפיהרט ווערען אויך אין לעבען און זאל נישט זיין בלויז אויפ'ן פאפיר.

אבסערוואטאר.

די אויסשטעלונג פון דער פאך-שול ביים ווילנער פרויען-פעראיין

א גאנץ בעשיידענע, אבער וויכטיגע שמחה איז פארגעקומען אין יודישען פרויען-פעראיין: צום ערשטען מאל פאר דער פינף-יאהריגער עקזיסטענץ פון דער דאזיגער אינסטיטוציע איז ארראנזשירט געווארען אנ'אויסשטעלונג פון דער פאך-שול פון פרויען-פעראיין, וואס גיט אין אלגעמיינע שטריכען א בילד פון דער גרויסער ארבייט, וואס ער האט אויפגעטון.

צו דער פייערליכער ערעפנונג פון דער אויסשטעלונג איז אויך געקומען דער שעף פון דער אפטיילונג פאר פראפעסיאנעלער בילדונג פון קוראטאריום ה' קוטשעווסקי, ער האט זיך זעהר אינטערעסירט מיט די אויסגעשטעלטע עקספאנאטען און אויסגעדריקט זיין טיפע אנערקענונג פאר דער טעטיגקייט פון פרויען-פעראיין אויפ'ן געביט פון פראפעסיאנעלער בילדונג.

די פייערליכקייט ווערט געעפענט אין נאמען פון פרויען-פעראיין דורך פרוי צעמעל, וועלכע בעגריסט די געסט און גיט א קורצען איבערבליק איבער דער געשיכטע און ענטוויקלונג פון פרויען-פעראיין, וואס איז אין פערלויף פון פינף יאהר אויסגעוואקסען אין א וויכטיגער אינסטיטוציע. אויפ'ן געביט פון פערשפרייטען פראפעסיאנעלע בילדונג צווישען יודישע מיידלעך, די שניידעריי און וועשנייהעריי-אפטיילונג פונקציאנירען אויסגעצייכענט און זיי ווערען כסדר פערברייטערט.

נאך דער אפיציעלער ערעפנונג פערשפרייטען זיך די אנגעוועזענדע געסט פאנאנדער איבער די זאלען און בעטראכטען די אויסגעשטעלטע עקספאנאטען.

אין ערשטען צימער געפינען זיך פערשידענע האפטעריי-אויסארבייטונגען, אנהויבענדיג פון איינפאכע און ענדיגענדיג מיט לוקסוס-האפטעריי.

אין צווייטען צימער איז די אפטיילונג פון דאמען-שניידעריי, אויך דא געפינען זיך פערשידענע צאהלרייכע עקספאנאטען, וועלכע בעווייזען, אז דער דאזיגער געביט איז אין דער שול פון פרויען-פעראיין אוועקגעשטעלט אויף א זעהר הויכען ניווא.

דער לעצטער — דריטער צימער איז פערנומען דורך דער וועש-נייהעריי-אפטיילונג. דארט געפינען מיר באמת פרעכטיגע עקספאנאטען — לוקסוס-וועש מיט דעליקאטע און סובטעלע האפטעריי.

בכלל מאכט די אויסשטעלונג אנ'איינדרוק מיט דער סאלידער און איבערגעגעבענער ארבייט. מען זעהט בפועל-ממש, אז מ'האט דא צו טון מיט זעהר אנ'ערנסטען פרוב או (דער עיקר מיט זעהר גוטע כוונות פון א גרופע פרויען, פאר וועלכע דער ענין איז פשוט געווארען אנ'אידעאל.

די פאך-שול ביים פרויען-פעראיין האבען הייניגעס יאהר פערענדיגט 36 שילערינס, דערפון 26 — שניידעריי-אפטיילונג און די איבעריגע — וועש-נייהעריי.

ק—ז.

משה פיינקינד.

די יודישע האנדווערקער-צעכען אין פיעטריקאוו

זינט דער „צעכען-גזרה" האט דאס פראפעסיאנעלע לעבען אין די רייהען פון די היגע יודישע האנדווערקער בעקומען גאר אנ'אנדערע צורה, ווי ס'האט ביז איצט געהאט.

די שניידער-סעקציע ביי דעם אלגעמיינעם יודישען האנדווערקער-פעראיין האט איינגעארדנעט „צושניידער-קורסען", און ספעציעל פערשריבען א דיפלאמירטען לעהרער פאר צושניידעריי, וועלכע קורסען ס'האבען בעזוכט יונג און אלט און אין פערלויף פון פאראיאהריגען ווינטער האבען די קורסען געענדיגט מיט ערפאלג צעהנדליגער פון יונגע מייסטערס א.אז.וו.

די דאזיגע קורסען זענען געווען א דבר בעתו ווארום צוליב די נייע בעדינגונגען, וואס זענען געשאפען געווארען דורך דעם צעכען געזעץ, איז די דאזיגע „קורסיסטען" זייער טעאריע- און פאך-אויסבילדונג שטארק צונוץ געקומען.

די טעג איז פארגעקומען דער ערשטער עקזאמען פון די נייע יודישע שניידער-מייסטער אונטער דעם פארזיץ פון דעם סימפאטישען וויצע-פארזיצענדער פון דער האנדווערקער-קאמער אין לאדז ה' קאשימירסקי, ביי וועלכען עקזאמען ס'האבען זיך בעטייליגט אלס אסעסארען די לאדזער שניידער-מייסטערס געלאסען, גלאטמאן (יודען), אנטשאקאווסקי און מאיעווסקי (קריסטען).

צוגעטרעטען צום עקזאמען זענען ביז א 40 מאן, פון וועלכע 32 זענען בעשטאנען דעם „נסיון" און ארויסבעקומען דעם דיפלאם אלס „שניידער-מייסטער". די איבריגע זענען דורכגעפאלען צוליב דעם, וואס זיי זענען נישט געווען גענוג אויסגעבילדעט אין צושניידען".

א צווייטע עקזאמינער-קאמיסיע האט גלייכצייטיג דא אין יענעם זונטאג עקזאמינירט די יודישע פריזיערס און אנ'ע ך פון 12 מאן זענען געווארען אנערקענט פאר מייסטערס.

די דאזיגע קאמיסיע איז אנגעפיהרט געווארען פון דעם ראטמאן פון דער האנדווערקער-קאמער ה' ראליק און פון די אסעסארען בראיער (א יוד) און שווארץ (א קריסט).

זעהר טאקטפיל האבען געהאנדעלט די דאזיגע קאמיסיעס געגען זייערע נייע קאלעגען, וועלכע האבען נאר געפאדערט פון זיי גוטע פאך-קענטניס, און דאס האט טאקי שטארק אויסגענומען אין די קרייזען פון די האנדווערקער, נישט זעהענדיג דערביי קיין שיקאנען מצד די עקזאמינאטארס. און ווען אונענדס איז פארגעקומען די גרינדונג פון יודישען מאלער און בוכבינדער-צעך", ביי וועלכער ס'איז גלייכצייטיג ענטהילט געווארען דער „צעך-פאהן", געמאלט פון דעם יונגען קינסטלער נאפארסטעק, האבען אלע צעך-פארשטעהערס, וואס זענען געקומען בעגריסען דעם נייעם יונגען-צעך שטארק בעטאנט דאס טאקטישקייט פון די דאזיגע עקזאמינער-קאמיסיעס, וועלכע האבען נאר געפאדערט ביי די עקזאמענס פאך-קענטניש.

אכט יודישע צעכען עקזיסטירען שוין ביי הייניגען טאג אין פעטריקאוו.

דער ערשטער איז געווען דער בלאכער- און שלאסער-צעך, אבער צוליב פארמעלע טעמים איז ער ליקווידירט געווארען און האט זיך ערשט אויפסניי ארגאניזירט פאר פיער וואכען.

דער סטארשי פון דעם דאזיגען צעך איז ה' גרינשפאן.

די גרעסטע יודישע צעכען בעשטעהען פון די שניידער צוזאמען מיט די היטעלמאכערס און די שוסטערס צוזאמען מיט די קאמאשענמאכע"ס.

פון שניידער צעך איז דער סטארשי ה' סאמעלואהן, א פרנס און פון דעם שוסטער-צעך ה' ליבערמאן א אז.וו.

אויך די בעקערס האבען זייער צעך. זיי זענען טאקע געווען פון די ערשטע, וואס האבען זיך גרופירט אין א בעזונדערען בעקער-צעך, כאטש די מייסטע בעקערס געהערען שוין פון לאנג אין דעם פוילישען צעך. זייער סטארשי איז ה' קאץ.

דער סטארשי פון פריזיער-צעך איז ה' רובינשטיין, אנ'אלטער האנדווערקער-טוער, און דער סעקרעטאר איז דער סטארשי-פעלדשער ה' אבראמאוויטש.

פאריגע וואך האט זיך געגרינדעט דער טישלער-צעך צוזאמען מיט די דרעקסלערס און בערשטענמאכערס, ווזמענס סטארשי איז ה' ראזענזאפט און פאדסטארשי ה' מיהלשטיין.

צו דער ערעפנונג פון טישלער-צעך איז ספעציעל אהערגעקומען פון לאדז דער סטארשי פון טישלער-צעך ה' הערשקאוויטש און דער פארזיצער פון טישלער-קאאפעראטיוו „סטיל", רעפרעזענטירענדיג זיך מיט דעם לאדזער צעך-פאהן.

דער סטארשי פון מאלער-צעך איז דער מזרחי ה' וואהרזאגער און פאדסטארשי ה' רייגלאס.

צו דער עפענונג פון מאלער-צעך איז ספעציעל געקומען דער פארזיצער פון האנדווערקער-פעראיין פון טאמאשאוו דער צאהן-ארצט ה' ראטענבערג.

אין די טעג קומט אויך פאר די פייערליכע ערעפנונג פון די רימער- און פליישער צעכען.

אלע אויבענאויסגערעכענטע צעכען האבען לזכרון ענטהילט צעך-פאהנען אויף וועלכער ס'געפונען זיך דער עמבלעם פון בעטרעפענדען-צעך. אויף א טייל פון זיי, געפינט זיך אויך דער מלוכה-עמבלעם. אזוי אויף דעם טישלער- און מאלער פאהן א. א.

די אלע צעכען גרופירען זיך ארום דעם אלגעמיינעם האנדווערקער-פעראיין, וועלכער ווערט אנגעפיהרט פון קירנענדו, אייזענבערג א.א.

איצט פראיעקטירט דער האנדווערקער-פעראיין צו בויען א היים פאר די אלע צעכען, אויף וועלכען צוועק ס'איז שוין געזאמעלט געווארען א היפש געלד. מיט דער רעאליזירונג פון דעם דאזיגען אזוי וויכטיגען פראיעקט פאראינטערעסירט זיך ה' רובינשטיין א.א.

עס וואלט געווען אמת געוואונשען, אז דער דאזיגער פראיעקט זאל, וואס גיכער דורכגעפיהרט ווערען און עס זאל געשאפען ווערען נישט בלויז א היים פאר די צעכען. נאר אויך א היים, א מושב, פאר די אלטע האנדווערקער, וואס קענען נישט מעהר פערדינען צוליב עלטער, אדער צוליב אנדערע סבות.

אין דעם יאהר קומט אויך אויס צו פייערען דעם אלגעמיינעם האנדווערקער-פעראיין זיין 15-יעהריגען יובילעאום זינט זיין ענטשטעהען, ביי וועלכער געלעגענהייט מען רעכענט, אז שוין דעמאלט וועט געלעגט ווערען דער פונדאמענט צו דער האנדווערקער-היים, זאל עס גאט געבען.

מען קען נישט וויסען ווער עס זענען א קינד'ס אמתע עלטערן

זאגט אנ'אמעריקאנער געלעהרטער

דער בעקאנטער וויסענשאפטסמאן דזשארדזש א. דארסי, וועלכער האט זיך מיט עטליכע יאהר צוריק קונה שם געווען מיט זיין בוך: „פארוואס מיר פיהרען זיך אויף ווי מענשען". ענטפערט אויף דער פראגע, צי קאן די וויסענשאפט פעסטשטעלען גענוי ווער עס זענען די אמת'ע עלטערן פון א קינד

— ניין! יעדענפאלס — נאך נישט. די וויסענשאפט האט נאך ביים היינטיגען טאג נישט קיין אבסאלוט זיכערע מיטלען צו בעווייזען, ווער עס איז יא און ווער עס קאן נישט זיין דער פאטער אדער די מוטער פון אזא און אזא מענש.

אפשר וועט די וויסענשאפט מיט דער צייט יא האבען אזוינע מיטלען. דערווייל אבער נאך נישט.

דזשארדזש א. דארסי געהט נאך ווייטער. ער זאגט, אז עס מאכט נישט אויס קיין סך, צי מען וויס בעשטימט צי אזא און אזא קינד איז טאקע מיינס.

ד"ר דארסי איז נישט קיין שטארקער גלויביגער אין דעם ווערט פון ירושה, פון איבערגעגעבענע שטריכען. יעדענפאלס, זאגט ער, ווייסען מיר נאך זעהר ווינציג וועגען דעם אמת'ן ווערט פון גע'ירשנ'טע אייגענשאפטען.

אונזער ירושה געהט צוריק אויף הונדערטער מיליאנען יאהרען. אין יעדען פון אונז זענען דא גע'ירשנ'טע אייגענשאפטען פון מיליאנען אור־עלטערן. יעדער מענש ענטוויקעלט זיך פון א פאר, צוויי אזוי־גערופענע גענעס, צו איינעם פון דעם פאטער און דער מוטער. וואס אבער די גענעס זענען — דאס ווייס נאך קיינער נישט. צי אט די גענעס טראגען באמת איבער אין דעם מענשען בעשטימטע אייגענשאפטען — פיזישע און גייסטיגע — און וועלכע אייגענשאפטען — דאס ווייס מען נאך אויך נישט. מען ווייס אזא זאך: א קינד וואס זיין טאטע, למשל, האט א גראדע נאז און זיין מאמע האט אנ'ארויפגעשארצט נעזעל. ענטוויקעלט מיט א מאל א קרומע, געבויגענע נאז, ווי א שנאבעל, פון וואנען נעמט זיך פלוצלונג אזא מין נאז? מען הויבט אן צו זוכען ביי באבעס, זיידעס, און מען געפינט נישט. וואס קען דאס זיין? עס איז זיכער, אז ערגעץ אין די גענעס, וואס דאס דאזיגע קינד האט גע'ירשנ'ט פון זיינע אור עלטערן — און זיי זענען, ווי געזאגט, פערהאן אין די הונדערטער מיליאנען -- האט געשטעקט די מעגליכקייט פון א היבשען, קרומען חוטם (נאז). אבער עס איז זעהר מעגליך, אז דער פאר־פאטער פון וועמען דאס קינד האט געקראגען די דאזיגע מתנה, האט געלעבט מיט פינף טויזענט יאהר צוריק. און טאקע דערפאר איז שווער זיך צו פערלאזען אויף ירושה, און נאך שווערער איז אויסצופארשען די ירושה — כמעט אוממעגליך. ממילא איז עס בעסער, ווען מען מאכט דערפון נישט אזא וועזען.

מען ווייס יא שוין וועגען געוויסע געזעצען, וואס בעשטימען זעהר קענטיגע קערפערליכע כאראקטער־שטריכען, למשל, די פארב פון הויט, אויגען, האר, אבער אפילו דא איז נישטא קיין אבסאלוטע זיכערקייט, אפילו דא זענען דא אהן א שיעור אויסנאמען, צופעליגקייטען.

פון דער סביבה, ווענדעט זיך עס הויפטזעכליך, צי דער מענש זאל אויסוואקסען א פיזיש געזונטער און גייסטיג געוואונשענער, אדער א קראנקער און אבנארמאלער.

די גע'ירשנ'טע אייגענשאפטען זענען אפשר וויכטיג. אבער מיר ווייסען נאך זעהר ווינציג וועגען זיי, און — דער עיקר — זיי לאזען זיך נישט, נאך נישט קאנטראלירען. מען דערצעהלט, אז די בעריהמטע טענצערין איזאדארא דאנקאן האט אמאל פארגעשלאגען בערנארד שאו'ן, אז זיי זאלען ביידע האבען א קינד, כדי אויף אזא אופן זאל ארויסקומען א מענש מיט א שיינעם קערפער און א פיינעם מארך, גייסט. האט דערויף בערנארד שאו געענטפערט:

פונוואנען ביזט איך זיכער, אז דאס קינד וועט נישט האבען מיין קערפער און אייער מארך?

און ער איז געווען גערעכט, ווייל די נאטור מאכט אפט אזוינע שפיצלעך און גיט איבער בירושה גארנישט דאס, וואס די עלטערן ווילען.

און די וויכטיגסטע ראלע דערביי שפילט די מאמע. דער פאטער איז פון א פיל קלענערער בעדייטונג. די מזומע דארף זיסען, וואס צו טון, ווי אויפצופיהרען זיך, פון דעם ערשטען טאג, וואס זי איז שוואנגער ביז דער צייט, ווען דאס קינד דערנעהנטערט זיך צו רייפקייט.

פון דעם אלעם זאגט דארסי, איז געדרונגען, אז אן דעם שטאנדפונקט פון דעם קינד, פון זיין לעבען און פון זיין צוקונפט, איז א סך ווינציגער וויכטיג ווער עס איז זיין אמת'ער פאטער און אפילו מוטער. פיל וויכטיגער איז די פראגע, ווער עס זארגט פאר'ן קינד, ווער עס דערציהט איהם, און ווי אזוי, עס איז יעדענפאלס זיכער, אז יעדער מאן און ווייב קאנען לייכט מיט וויסען און ליבע ברענגען דערצו, אז דאס קינד זאל באמת ווערען זייערס, דאס הייסט, זיי אבסאלוט ליב האבען, און אז זיי, די עלטערן, זאלען האבען פון איהם דעמזעלבען נחת, ווי ווען זיי זאלען זיין זיכער, אז דאס עופה'לע איז בפירוש זייער „בלוט און פלייש".

יודישע נייעס

די מויערען פון יריחו ווערען אויסגעגראבען

לאנדאן, (יט"א) דער ליווערפולער אוניווערזיטעטס־פראפעסאר דזשאן גארסטאנג איז אפגעפאהרען בראש פון א וויסענשאפטליכער עקספעדיציע קיין ארץ־ישראל, כדי אויסצופארשען אין עמק־הירדן די סיבות צוליב וועלכע עס זענען איינגעפאלען די מויערען פון יריחו.

פראפ. גארסטאנג האט מיטגעטיילט די פרעסע־פארשטעהער דאס די אויסגראבונגען האבען בעוויזען, אז יריחו איז געווען ארומגעריגעלט מיט 2 מויערען. לויט פערשידענע סימנים איז פעסטגעשטעלט געווארען אז דאס איינפאלען פון די מויערען איז געווען בעגלייט מיט א גרויסע שרפה.

אפקלאנגן פון דרייפוס־פראצעס

אין פראנצויזישען פארלאמענט

פאריז, (יט"א) ביים עפענען די נייע פארלאמענט־סעסיע האט דער עלטסטער פארלאמענט־דעפוטאט מאריס פיביל דערמאהנט, דאס מיט 30 יאהר צוריק האבען אויף די גאסען פון די פראנצויזישע שטעט געקלונגען די אויסרופען „נידער מיט די יודען", „נידער מיט'ן קלער", בעת דער מלחמה אבער, און נאכ'ן וואפענשטילשטאנד האבען די אלטע פאראורטיילען ענטרונען און איצט לעבען פריידענקער, יודען, קאטאליקען און פראטעסטאנטען זייט ביי זייט אין פולער פריינדשאפט.

שטורם־ווינד מאכט אן הזיקות

אין יודישען פירטעל אין טריפאלי

טריפאלי. (יט"א) א געוואלדיגער שטורעם־ווינד, וועלכער איז געגאנגען מיט א קראפט פון איבער הונדערט קילאמעטער און א שלאקס רעגען האבען אנגעמאכט גרויסע הזיקות אין דער שטאט טריפאלי און אין פיל אנדערע שטעט, וועלכע ליגען ביים מיטעללענדישען ים.

זעהר בעדייטענד זענען די שאדענס אין יודישען פערטעל פון טריפאלי א דאך וואס איז איינגעפאלען פון אנ'אלט הויז אין יודישען פירטעל האט דערהרגעט צוויי יודען און א דריטען שווער פערוואונדעט.

יודישער געלעהרטער — פרעזידענט פון די אמעריקאנער וויסענשאפטסלייט

קליוולאנד, (יט"א). דער בעריהמטער אמעריקאנער יודישער געלעהרטער און אנטראפאלאג פון דער קאלומביא־אוניווערזיטעט פראפ. פראנץ באאז, איז אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון דער פעראייניגונג פאר וויסענשאפט.

פראפ. באאז איז געבוירען געווארען אין מינדען, דייטשלאנד, דעם 9־טען יולי 1858. ער האט שטודירט אין קעלן און אין היידעלבורג און איז דערנאך געווארען אסיסטענט־פראפעסאר פון געאגראפיע אין בערלינער אוניווערזיטעט. אין קאלומביער אוניווערזיטעט איז ער פראפעסאר זייט דאס יאהר 1896. ער האט אנטייל גענומען אין עטליכע אויספארשונגס־עקספעדיציעס. ער איז בעריהמט געווארען מיט זיינע פארשונגען אין פיזיקאלישער אנטראפאלאגיע און עטנאלאגיע. בעזונדערס מיט זיינע פארשונגען פון דעם לעבען און די שפראכען פון די אינדיאנער אין נארד־אמעריקא.

דאס עסטרייכישע געריכט

בעשטראפט א באיקאט־אגיטאטאר

ווין, (יט"א) פופצעהן יודישע סוחרים האבען אנגעקלאגט אין געריכט דעם נאציאנאל־סאציאליסטישען ראטמאן יוליוס ווידעק, וועלכער טרייבט אנ'אפענע באיקאט־אגיטאציע געגען יודען. דאס געריכט האט פער'משפט ווידעקען צו בעצאהלען 50 שילינג געלד־שטראף און פערעפענטליכען דעם אורטייל אין די ווינער צייטונגען.

גרויסער ערפאלג

פון א יודישען מאלער

רוים, (יט"א) אין דער „גאלעריע די ראמא" שטעלט איצט אויס זיינע בעסטע ארבייטען דער בעריהמטער יודישער מאלער קארלא לעווי: די קריטיקער פון די גרעסטע רוימישע צייטונגען רעדען ארום מיט פיל אנערקענונג די מאלערישע שאפונג פון קארלא לעווי, וועלכער שטעהט בראש פון דער דורך איהם געשאפענער שולע פון „טורינער מאלער".

קאראל לעווי, וועלכער איז אנ'אנגעזעהענער מעדיצינער, ווידמעט זיך איצט אויסשליסליך מאלעריי.

ווען עס בייסט — קראצט נישט

מעדיצינישע שמועסען פון דר. י. טעז.

א בעריהמטער דאקטאר האט אמאל געזאגט, אז ער האט נישט אזויפיל רחמנות מיט די וואס ליידען שמערצען, ווי מיט די, וואס ליידען פון א בייסונג.

א בייסונג איז ערגער פון שמערצען; זי צושטערט דאס לעבען און רויבט אוועק דעם שלאף. ווי דאס בעריהמטע פליגעלע פון טיטוס פוקעט דאס בייסעניש טאג און נאכט און לאזט נישט צורוהה. מען קען זיך אפט נישט קיין עצה געבען, מען ווייסט נישט וואו זיך צו לייגען און וואו זיך אנידערצוזעצען. ספעציעל ווען עס ווערט אביסעלע ווארעם, הוליעט זיך די בייסעניש, איז דאך טאקע די שאלה: פונוואנען נעהמט זי זיך?

ראשית איז גוט צו געדענקען אז עס זענען דא אלעריל ייאורזאכען פאר דער בייסעניש. עס זענען דא פאלען צוליב אינערליכע אורזאכען, ווי א שטערונג פונ'ם שטאף־וועקסעל, א שטערונג פון די בלוטען, דיאבעטיס (צוקער־קראנקהייט), און אויך פערשידענע שפייזען, וועלכע דער קערפער קען נישט פערטראגען, כאטש אלע מענשען עסען זיי, קאנען פעראורזאכען א בייסונג.

א חוץ די אינערליכע בייסונג איז דא אויסערליכע. וועלכע קומט צוליב עקזימא, אדער צוליב אנדער הויט־קראנקהייט.

כמעט אלע הויט־קראנקהייטען בייסען. מען מוז בעהאנדלען די הויט־קראנקהייט אויב מען וויל פערשפארען די בייסונג, און דערפון איז געדרונגען אט וואס: אויב עס בייסט — קראצט נישט. מחמת די מלאכה פון קראצע [איז א מיאוסע און העלפט נישט, וואס מעהר מען קראצט, אלץ שטארקער ווערט די עקזימא און אלץ מעהר ווערט די הויט ענטצינדען. ערשט ווען מען געפינט אויס דעם אמת'ען קוואל פון וואגען די בייסעניש נעהמט זיך, ערשט דעמאלס קען מען העלפען פטור ווערען פון דעם אומגעלומפערטען אנשיקעניש.

א בייסונג איז א שווערע אנשיקעניש, וואס ברענגט דעם מענשען צו פערצווייפלונג. היט זיך פאר דער בייסעניש, זי איז ערגער ווי א וואל־סטריט מפלה, מחמת ביי דער בייסונג העלפט אויך נישט קיין „מארדזשין". מען קראצט איבער'ן מאדזשין, אבער, ווי געזאגט, קראצען איז נישט קיין תכלית. מען קען פון דער בייסונג געהאלפען ווערען, אויב מען נעהמט זיך צו איהר ענערגיש און מיט עקשנות.

וועכבעריז כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויגען־אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס־שטה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

עמפפאנגס־שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

דער וועג פון ווייסע שקלאפען

(דערצעהלונג)

פון פרץ הירשביין.

4.

אין בוענאס איירעס איז מעהר קיינער נישט געקומען בעגעגענען. נאך דעם אומגעריכטען לאך, האט די שוועגערין שפעטער זיך פערוואנדעלט אין אנ'אמת'ער שוועסטער. מיט אלערליי צערטליכקייטען און היימישע שמועסען האט זי זיך בעמיהט אפצווישען דעם פערדאבס, וואס איז ביי סימע'ן אויסגעוואקסען נאך דעם, ווי זי האט, נישט גאר פארזיכטיג געוואלט אויסגעפינען, צי דאס מיידעל, וואס האט זי אזוי פערבליפט מיט איהר יוגענטליכער און נאאיווער שעהנקייט — צי ביי איהר אונטערן הארצען... יא, ס'איז געווען א נישט פארזיכטיגער שריט. סימע האט געקענט עפעס פערדעכטיגען און מאכען א געוודער. פערהאנגען דאך די דאזיגע לייט, וואס לויערען אין בוענאס־איירעסער האפען און קוקען נאך, וואס פאר א יונגע פרוי עס געהט אראפ פון שיף און ווער עס איז איהר בעגלייטער.

די שוועגערין האט פארזיכטיג פערצויגען א שמועס פו' איהר אייגענער היים, ווי אזוי זי איז נאך א קינד זייענדיג אוועק פון דער מאמע. ווי די מאמע האט יאהרען לאנג געקלאגט אינ'ם קליינעם שטעטעל און ווי זי האט קיין רוהה נישט געהאט ביי זיך אין דער היים.

— אט אזוי, אין א יאהר ארום וועט מיין ברודער בפירוש אליין פאהרען און אריבערברענגען די מאמע אהער. צי דען ווייס איך נישט, אז מען ווערט אויסגעהאדעוועט לעבען א מאמע און מען איז נאך א בת־יחידה דערצו — ווי עס איז שווער צו נעמען און אוועקפאהרען אין אזא ווייט לאנד.

זי האט אפילו פערצויגען א שמועס וועגען אויס בענייטען תפילין־זעקעלע, וואס זי, סימע, האט איהר ברודער מיטגעגעבען:

— אז דו וועסט האבען צייט, וועסטו איהם אויסנייען א טלית־זאק אויך. ער געהט דאך אלע שבת דאווענען, ער איז א פרומער, דער מאן דיינער. מען האט זי גארנישט געקענט אפלויבען פון דעם תפילין־זעקעלע.

דעריבער איז נישט קיין חידוש, וואס אין דער לעצטער מינוט, שוין אין דעם בוענאס איירעסער האפען, איז גאר סימע'ן געקומען ענטקעגען אזא פרייד. א פרייד, וואס די דרייסיג טאגיגע רייזע האט זיך געענדיגט. און טאקע אהיים, צו איהר מאן אין שטוב אריין... ווען אפילו עס וועט אויסקומען א וואך צייט לעבען ביי דער שוועסטער — זי האט דאך אזוי ליב גערעדט פון איהר אויסגענייטען ת תפילין־זעקעלע, עס האט איהר אויך הנאה געטון, ווען די שוועגערין האט שפאסענדיג איבערגעגעבען, וואס איהר ברודער האט דערצעהלט פון איהר שעמעוודיגקייט נאך דער חתונה. דערצעהלט, אז פונקט אזוי איז זי אויך געווען. מיידעלשע צניעות. גוט, אז מען קען עס אויפהאלטען לאנג. אבער עס איז נישט נויטיג לאנג אויפצוהאלטען. שפעטער געפעלט עס נישט דעם מאן.

נאר ביז א צייט איז דאס גוט, — כא־כא־כא.

עס האט ביי איהר אליין פון בלוט אנגעהויבען ארויסצולאכען דאס לעבען, בעת זי האט ארויפגעשטעלט די ערשטע טריט אויף דער ערד. די שוועגערין האט מעהר נישט דערלאזט, זי זאל זיך צוריהרען צו איהרע פעקלעך. אלץ אליין. מיט אזוי פיל מוטערליכער איבערגעגעבענקייט האט זי בעפוילען די טרעגער. האט פון דער אייגענער קעשענע בעצאהלט. אלע מאל אין איילעניש ארומגעכאפט סימען און זי געקושט. ארויסגעפאהרען פון איהר שטעטעל איז זי א פאר וואכען נאך יום־טוב, ערב ווינטער. ווייסע פרעסטלעך און שניי האט שוין בעדרוקט... אנגעקומען קיין בוענאס איירעס איז זי אין א ווארימען, סוף־פריהלינגדיגען אווענד. כאטש מען האט עס איהר דערצעהלט, אז אין ארגענטינע איז פונקט זומער, ווען ביי איהר אין שטעטעל איז ווינטער — האט עס איהר געחידוש'ט און געפרעהט, וואס דאס איז אמת. דעם זומער האט זי ליב. מענשען זענען צום שיף ארויסגעקומען זומערדיג אנגעטון. די ווארימקייט וואס האט זי ארומגעכאפט, האט איינגאנצען בערוהיגט איהר געמיט. פאהרענדיג אין אויטאמאביל דורך די גאסען פון דער גרויסער שטאט, האט זי בעטראכט די מענשען. א גרויסע שטאט און גרויס־שטעטישע מענשען.

עס וואלט איהר געמיט זיך גאר אינגאנצען בערוהיגט, ווען זי איז צוגעגאנגען צו דעם איין־שטאקיגען בנין מיט די פערהאנגענע פענסטער, אויף דער גאס, וואס הייסט לא־וואללע, נאך דעם, ווי זי האט בעמערקט א געלע מזוזה'לע אויפ'ן ביישטיינדל פון טיר... גאר די היימישע פרייד האט אנגעהויבען צו ריזלען אין איהר בלוט, ווען זי האט די מזוזה דערזעהען — — — ווען נישט דער אומבעקאנטער יונגערמאן, וואס האט זי אריינגעכאפט אין זיינע ארעמס, ווען זי האט אריבערגעטראטען די שוועל.

יא, כאטש די שוועגערין האט איהם פארגעשטעלט פאר איהר מאן, פונדעסטוועגען האט זיך ביי סימע'ן אפגעריסען אין הארצען, בעת זי איז ארייגעפאלען צו איהם אין די ארעמס. זי האט געגארט, אז א קינד זאל זיך בעווייזען: געגארט צו הערען א קינדערשע שטים כאטש פון א זייטיגען צימער ארויס.

די שוועגערין קוקט און האט פון דעם הנאה. חידוש'ט עס סימע'ן, וואס די שוועגערין האט פון דעם הנאה. שוין אפשר צעהן מאל האט ער זי אריינגעכאפט אין די ארעמס און לאזט זי נישט אפ.

די שוועגערין לאכט הנאה'דיג און זאגט:

— הא, האסטו זיך געריכט, אז דאס איז זי? געריכט אויף אזא שעהן מיידעל?

נאכדעם האט די שוועגערין זי אריינגעפיהרט אין א בעזונדער צימער, געהייסען, זי זאל זיך ארומוואשען און איבערטון, ווייל נאך געסט, קרובים וועלען קומען — וועט מען עסען.

ווען זי האט זיך ארומגעוואשען און געהאלטען ביים אנטון זיך — האט די שוועגערין אנגעקלאפט אין טיר און געזאגט, אז זי וויל צו איהר אריינקומען און איהר געבען זיידענע וועש אנצוטון, כאטש ס'איז איהר אויסגעקומען נישט שעהען און אומבעקוועם, פונדעסטוועגען... זי האט פונדעסטוועגען געעפענט די טיר. די שוועגערין איז טאקע אריין געקומען. טאקע אריינגעבראכט זיידענע אונטערוועש און איינצייטיג האט זי פון א גרויסען פלאקאן א גאס געטון פערפיום אויף איהר נאקעטען קערפער.

סימע האט זיך געכאפט פאר די נאקעטע ערטער, געוואלט פערשטעלען דאס לייב פאר דער קאלטער פליסיגקייט, אבער יענע האט כסדר געגאסען און געגאסען און עס האט אויסגעזעהען, אז דער פערפיום וועט זיך קיין מאל גאר נישט אויסנעמען פון פלאקאן.

— אט, איצטער קום וועסטו זי זעהען — האט די שוועגערין מיט א געלעכטער אויסגערופען צו דער טיר, גיסענדיג פערפיום אויף סימע'ס קערפער

אבער ביז די טיר האט זיך נאך אמאל געעפענט, האט סימע, א פערווירטע, מיט די פויסטען צעזעצט דעם פענסטער און ארויס אין דרויסען, און יאמערנדיג: „מאמע, ראטעווע מיך, מאמע"... איז זי א צובלוטיגטע געלאפען דורך די גאסען פון א פרעמדער, אכזריות'דיגער וועלט...

* * *

נישט אומזיסט האט איטע די אלמנה זיך געריסען די האר פון קאפ און געשלאגען קאפ אין וואנט, נאך דעם, ווי זי איז געקומען אהיים פון באהן, בעגלייטענדיג איהר טאכטער. איהר איין און איינציגע סימע האט זי בעגלייט אין ווייטען וועג אריין.

איהר געדאנק האט געוואלט נאכלויפען איהר קינד און נישט געטראפען דעם וועג.

(סוף)

וויכטיג פאר לאדז און דער פראווינץ!
דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז מיר האבען ערעפענט א לאגער אין לאדז,
פיעטריקאווער 40, לינקע אפיצינע, פארטער א. פ.
Skład Komisowy
PRZEDSIĘB. HANDL. „REZYNA"
וואס איז פערזעהן מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמטל. קאלאשן און באטען פון דער פירמע „REZINOTRUST"
מיט אכטונג
Przedsięb. Handl. „REZYNA"
Łódź, Piotrkowska 40, tel. 145-32.   9726

וויכטיג נייעס!
פערקויף פון פערשיד. בוים-וואלענע רעשטלעך
פאפעלין, באטיסט, לייווענד, מושלין, נאנסוג א. אז. וו.
אויף מעטער און אויף וואג
צו קאנקורענץ-פרייזען
מ. לאנדסבערג
לאדז, ציגעל-גאס 59, פראנט, 1. שט.

הלא הכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם וועלט נאר קוקטן און ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען א-לערליי ביטעם: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאטניעס, קלויזולעס, וואכיזופיטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, ווענען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און וואבעזיעשטשעניעס ווערען פון מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17. 1-טער הויף
[illegible]

קינא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
הייבט און פאלגענדע טעג!
אויסנאהמס-מייסטערווערק!
פילם וואס ענציקט! פילם וואס איבערראשט!
ליבעס-שעפטשען פון דער נאכט
דראמע פון הערצער און גרויסע ליידענשאפטען לויט דער אויסגעצייכענטער נאוועלע פון Guido Kreutzer, רעאליזירט פון בעקאנטען אייראפעאישען רעזשיסער Wiktor Jansen
די הויפט-ראלען קרעאירען:
Jan Stüwe, Lil Dagower, Aleksander Murski
געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום טוב – 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט ארויין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע היל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכו רעוזינג בעזונדערן זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לייזונגען מיט היילגארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter
בעמערקונג: דאס ערזענדיכע ערשטנען פון די קראנקע איז אונבעדינג נויטיג די פלאטען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענמש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד"ר. י. ראפאפארט. מפעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראנט פארט פאר זיין געוויסענהאפטע פערלעגען מיר א גומענעם היל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געזונט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען אהנציגען היים עמפפעהלען.
Dr. BERGHOF Arzt.

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים, ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפיוזערס.
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

ו.י.ז.א.
היינט, מיטוואך, דעם 21-טען ד. ה. 9 א זייגער אווענד וועט אויפ'ן וויסענשאפטליכען סעה-אווענד אין לאקאל פון ו.י.ז.א., שענקעוויטשא 26 האלטען א רעפעראט
ד"ר פעליציא פינעס
א. נ. „די בעדייטונג פון פארשולע פאר דער ענטוויקלונג פון קינד".
איינטריט פאר מיטגלידערינס און אריינגעפיהרטע געסט — אומזיסט.
790

Dr. N. HALTRECHT
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה פון 12—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר איינבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 13 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –
וויזיט 3 זל.

Doktór KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע, הויט- און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

לעטשניצע
צאהן-ערצטליכער גאבינעט און רענטגען-אינסטיטוט
(דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)
זגערזשער 17 טעל. 116-33
וועגעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

זאלען אלע טריקאטאזש-סוחרים וויסען!
צוליב ענדע סעזאן פערקויף איך מיט 25% בילינגער, ווי איבעראל אויף קלא אלע סארטען טריקאטאזשען.
מיטוואך אין דאנערשטאג יעדע וואך קומט פאר א ספעצ עלער ענצעל פערקויף.
מיט אכטונג ה. סקאסאווסקי
29 נאוואמיעסקא 29
געדענקט דעם אדרעס! טעל. 220-41.

Dr. med. W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן פון 2—3 נאכמ, און פון 7½—9 אווענד

אכטונג!
צו פערמיטען 4 הויכע קעלערס מיט ליכט און פראנט פון טראוסמיסיע גינסטיג פאר פאבריקס-געברויך אויך 1 צימער אין קוך ביים ווירט ווראבלעווסקי נאוואמיעסקא 21

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151 78
צוריקגעקעהרט
הויט און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסטט.
נעמט אן פון 4—7 אווענד

Dr. med. M. LERNER
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

מעשל-מאשין אנ'אויטאמאטישע
מיט פוס אדער האנד-בעטריב, אין גוטען צושטאנד ווערט געזוכט צו קויפען פון זאפארט.
אפערטען אונטער „D. S." אין אדמינסטר. פון דער צייטונג.
788

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

DR. MED. L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אווענד.

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראהלען
נעמט אן פון 9 – 2 נארמ. און פון 5 – 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

Dr. med. N. ROZEN
קראנקהייטען פון יאסקעס, צונג און צייה-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדזשעיא 7, טעל. 216-57,
עמפפאנגס שעה'ן פון 3—7 נאכמ

Dr. med. J. IMICH
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר נאז, אויערן, האלז און קעהל-קאפף-קראנקהייטען
MONIUSZKI 1, tel, 209-97.
נעמט אן פון 5—7 אוו. זונטאג און הגאות פון 1—2 נ"מ

Lekarz-dentysta Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6-זל א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " 60— " " " 4
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " 18— " " " 8
פאר א מילימעטער-שורה: טייערע דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.